

รายงานการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรครุนักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษา
ครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ครูคืนถิ่น)
Curriculum development of classroom researchers
for Students in the Local Development
Teacher Project

สุภาพร จันทรศิริ

ปราณี หล้าเบ็ญสะ

ได้รับทุนอุดหนุนจากงบประมาณบำรุงการศึกษาประจำปี 2564

มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

หัวข้อวิจัย	การพัฒนาหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนา ท้องถิ่น (ครูคืนถิ่น)
ชื่อผู้วิจัย	สุภาพร จันทศิริ และ ปราณี หล้าเบญญะ
คณะ/หน่วยงาน	ครุศาสตร์
มหาวิทยาลัย	ราชภัฏยะลา
ปีงบประมาณ	2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน ที่เน้นสร้างสมรรถนะนักศึกษาในการเป็นครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน โดยอาศัยสาระสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์สมรรถนะครุศึกษานักวิจัย 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น 4) เพื่อประเมินหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในครั้งนี้ คือ นักศึกษาในโครงการครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน ระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 คน และระดับชั้นปีที่ 5 จำนวน 10 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงคุณภาพ

ผลการวิจัย พบว่า

การพัฒนาหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน โดยอาศัยสาระสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์สมรรถนะครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียนประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ๆ 7 หัวข้อ คือ 1) หลักการและเหตุผล 2) วัตถุประสงค์ 3) โครงสร้างหลักสูตร 4) แนวการจัดกิจกรรมฝึกอบรม 5) สื่อการเรียน 6) การวัดและการประเมินผล 7) เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม เนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ แนวคิดหลักของการวิจัยในชั้นเรียน และ ขั้นตอนหรือกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

ผลการทดลองใช้หลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดีและมีการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มกันอย่างเป็นกันเอง จากแบบสอบถาม พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และให้ความเห็นว่าจะนำการวิจัยปฏิบัติการไปปฏิบัติในชั้นเรียนต่อไป และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมี

ค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ความเหมาะสมของแบบฝึกปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย 4.73 รองลงมา คือ ความเหมาะสมของเวลาในการฝึกอบรม ค่าเฉลี่ย 4.60 และ ความสามารถในการอธิบาย ค่าเฉลี่ย 4.57 ตามลำดับ

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรครุศึกษาวิจัย , การวิจัยในชั้นเรียน

Research Title	Curriculum development of classroom researchers for Students in the Local Development Teacher Project
Researcher	Suphapon chantarakeeree and Pranee lumbensa
Faculty/Section	Education
University	Yala Rajabhat
Year	2021

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study the competence of teachers and researchers in the classroom. Emphasis on building student capacity as a teacher-researcher in the classroom 2) To develop a classroom-teacher-researcher curriculum by using the essence obtained from the synthesis of teacher-researcher competency 3) to test the teacher-researcher curriculum in the classroom for students and teachers for local development; 4) to assess the curriculum for teachers-researchers in the classroom. for students and teachers for local development The target group used in this time were 30 students in the Teachers for Local Development Project, 3rd year, 4th year and 5th year, Faculty of Education, Yala Rajabhat University, divided into 10 students in the 3rd year level. The 4th place consisted of 10 people and 10 people at the fifth year level. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation. and qualitative analysis

The results of the research found

Developing a curriculum for teachers and researchers in the classroom Based on the essence obtained from the synthesis of teacher-researcher competency in the classroom, consisting of 7 important topics: 1) Principles and Reasons 2) Objectives 3) Curriculum Structures 4) Guidelines for organizing training activities 5) Learning media 6) Measurement and Evaluation 7) Criteria for passing the training course The content of the classroom research training course is divided into two parts: the main concepts of classroom research and classroom research procedures or processes.

Results of the classroom research teacher curriculum For the students and teachers for local development, it was found that the trainees participated in group activities well and had friendly interaction within the group. The importance of teaching and learning activities and commented on how to bring the practical research to practice in the classroom And the overall satisfaction assessment of the trainees was at a high level. with an average of 4.43. The items that the participants were most satisfied with were the suitability of the practice exercise (mean 4.73), followed by the suitability of training time (mean 4.60) and ability to explain (mean 4.57), respectively.

Keywords: Curriculum development of classroom researchers , classroom research

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับการสนับสนุนงบประมาณบำรุงการศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ประจำปีงบประมาณ 2564 คณะผู้วิจัยขอขอบคุณคณะกรรมการบริหารคุณภาพงานวิจัยที่ได้พิจารณาการให้ทุนอุดหนุนการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบคุณนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 ที่กรุณาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาในการตรวจเครื่องมือวิจัย และรูปแบบการประเมินทักษะการอ่านในครั้งนี้

ขอขอบคุณพี่ ๆ เพื่อน ๆ ทุกคน ที่ช่วยเหลือให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย
สิงหาคม 2564

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	2
ขอบเขตการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	5
การพัฒนาหลักสูตร	6
ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม	14
ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
วิธีดำเนินการวิจัย	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	49
การวิเคราะห์ข้อมูล	50
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	50
บทที่ 4 ผลการวิจัยและอภิปรายผล	52
ผลการวิจัย	52
อภิปรายผล	64

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	66
สรุป	66
ข้อเสนอแนะ	69
บรรณานุกรม	71
ภาคผนวก	
ประวัติผู้วิจัย	73

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ผลการประเมินกิจกรรม	62
4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจ	63

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

หลักการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ เป็นการศึกษาตลอดชีวิต การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิต เรียนรู้วิธีการที่จะเรียนรู้ โดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนควรเน้นผู้เรียนได้พัฒนาความคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล และสามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตจริง (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2560) ความรู้ด้านการวิจัยเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะดังกล่าว เนื่องจากการวิจัยเป็นกระบวนการพัฒนาวิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นวิธีการศึกษาค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ และเป็นไปตามขั้นตอนโดยอาศัยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดังนั้นกระบวนการวิจัยและจัดการเรียนรู้จึงไม่ควรแยกไปจากบทบาทหน้าที่ของครูทุกคน ซึ่งต้องศึกษาเรียนรู้ให้เข้าใจอย่างชัดเจน โดยเฉพาะกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการที่ครูสามารถใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนากระบวนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในห้องเรียน สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยมาปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนได้ (วาโร พึ่งสวัสดิ์, 2552)

การวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากข้อค้นพบที่ได้จากกระบวนการสืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ การวิจัยเป็นการช่วยครูในด้านการเรียนรู้ ให้รู้จักวิธีการสอนที่เหมาะสม รู้สาเหตุปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน การทำวิจัยในชั้นเรียนจึงเป็นกระบวนการที่ต้องมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตจากการปฏิบัติจริงของครู ตามนโยบายสำคัญประการหนึ่งของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การปฏิรูปการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นครูมืออาชีพที่อาศัยการวิจัยเป็นพื้นฐานและเป็นแนวทางการพัฒนาผู้เรียนได้เต็มศักยภาพ เมื่อครูสามารถทำวิจัยได้ประโยชน์ที่ครูได้รับก็คือครูสามารถนำความรู้เกี่ยวกับกระบวนการวิจัยมาเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ไขปัญหา และแสวงหาความรู้ของนักเรียน

รวมทั้งตัวครูเอง และผลการวิจัยที่ครูปฏิบัติก็จะเป็นแนวทางที่ครูสามารถนำไปพัฒนาวิชาชีพของตนเองให้ก้าวหน้าไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542)

ซึ่งจากหลักสูตรการวิจัยในชั้นเรียน เป็นการบูรณาการการสอนเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับความต้องการของครูและบุคลากรทางการศึกษา และยังสามารถนำไปใช้ได้กับการเรียนการสอนในทุกระดับวิชา โดยกระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในรูปแบบของการวิจัยในชั้นเรียนเป็นแนวทางหนึ่งจะช่วยเพิ่มทักษะการวิจัย และยังเป็นการนำศาสตร์ของการวิจัย การเรียนการสอน และบริการวิชาการ/วิชาชีพ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันมาผสมผสานเข้าด้วยกันให้กลมกลืนเป็นเนื้อเดียวกัน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในด้านการพัฒนาผู้เรียนและการพัฒนาการเรียนการสอน

ในฐานะที่เป็นผู้เกี่ยวข้องทางการศึกษาและเป็นผู้รับผิดชอบโครงการผลิตนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จึงได้เห็นความสำคัญในการพัฒนานักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีความรู้ ทักษะ การปฏิบัติ ตลอดจนมีคุณลักษณะความเป็นครูในด้านการวิจัยในชั้นเรียนขึ้น ทั้งนี้ นักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นทุกคนเมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับการบรรจุแต่งตั้งเข้ารับราชการครูในภูมิภาคของตนเอง ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมครูนักวิจัยในชั้นเรียนจะเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้น้องค์ความรู้ ประสบการณ์ที่ได้รับไปสู่การพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะครูนักวิจัยในชั้นเรียน ที่เน้นสร้างสมรรถนะนักศึกษาในการเป็นครูนักวิจัยในชั้นเรียน
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียน โดยอาศัยสาระสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์สมรรถนะครูนักวิจัย
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
4. เพื่อประเมินหลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ขอบเขตการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในครั้งนี้ คือ นักศึกษาในโครงการครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา จำนวน 30 คน โดยแบ่งเป็นระดับชั้นปีที่ 3 จำนวน 10 คน ระดับชั้นปีที่ 4 จำนวน 10 คน และระดับชั้นปีที่ 5 จำนวน 10 คน
2. เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย คือ ความรู้ด้านการวิจัย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะวิจัย และด้านจิตวิจัย
3. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน มุ่งเน้นการพัฒนาหลักสูตรแบบอิงสมรรถนะ โดยอาศัยข้อมูลจากการศึกษา วิจัยเพื่อกำหนดสาระสำคัญเบื้องต้นของสมรรถนะที่ต้องการพัฒนา มีการสังเคราะห์ สारวจปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนา และใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการมาประยุกต์ในขั้นตอนการพัฒนา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงกระบวนการฝึกอบรมที่สามารถสร้างสมรรถนะครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
2. นักศึกษาสามารถนำความรู้ไปใช้ได้อย่างสอดคล้องกับสถานการณ์การปฏิบัติงานจริงตามความมุ่งหวังของการพัฒนาวิชาชีพในอนาคต
3. นักศึกษาทราบถึงสมรรถนะที่พึงประสงค์และแนวทางการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายในการเป็นครูที่มีความสามารถในการปฏิบัติการสอน
4. สารสนเทศที่ได้จะเป็นแนวทางในกระบวนการฝึกอบรมสมรรถนะการวิจัยให้กับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สมรรถนะครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนที่เป็นผลจากการเรียนรู้ในหลักสูตรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านทักษะวิจัย และด้านจิตวิจัย กล่าวคือ

1.1 สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการอธิบายเกี่ยวกับ เนื้อหาสาระ ความสำคัญและลักษณะการวิจัย การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัยในชั้น เรียนวิธีการหรือแนวทางในการกำหนดปัญหาการวิจัย วัตถุประสงค์ สมมุติฐาน ตัวแปรที่ศึกษา นาม ศัพท์เฉพาะ กรอบแนวคิด วิธีการสืบค้นข้อมูล การออกแบบการวิจัย การกำหนดประชากร และกลุ่ม ตัวอย่าง การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ สถิติ การ วิเคราะห์ข้อมูล การอภิปรายและสรุปผล ตลอดจนการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน

1.2 สมรรถนะด้านทักษะวิจัย หมายถึง ความสามารถในการทำวิจัยในชั้นเรียนตาม หลักการและขั้นตอนของกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ การกำหนดปัญหา วัตถุประสงค์การ วิจัย สมมุติฐานการวิจัย การกำหนดตัวแปร ข้อตกลงเบื้องต้นการ การกำหนดกรอบแนวคิด การ รุขนิยาม ศัพท์เฉพาะ การสืบค้นข้อมูลสารสนเทศในการวิจัย การสร้างนวัตกรรมแก้ปัญหาผู้เรียน การสร้าง และหาคุณภาพเครื่องมือ การเลือก/การสร้าง/การทดลองใช้นวัตกรรมการดำเนินการวิจัย การใช้สถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูล การแปลผลและสรุปผลการวิจัย และการให้ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในชั้น เรียนต่อไป การเขียนรายงาน และการระบุแนวทางในการนำผลการวิจัยในชั้นเรียน ไปประยุกต์ใช้

1.3 สมรรถนะด้านจิตวิจัย หมายถึง คุณลักษณะที่เกี่ยวกับความคิดความรู้สึกในการ นำ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอน ใน บทบาทของครูด้วยการผลิตชิ้นงานวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย การตระหนักถึงความสำคัญของ วิจัยในชั้นเรียนที่ต้องทำควบคู่ไปกับการเรียนการสอน รวมถึงการเห็นถึงคุณค่าของการวิจัยที่มีต่อ การเรียนการสอนและการพัฒนาตนเอง โดยแสดงพฤติกรรมออกสะท้อนถึงความตั้งใจเรียนรู้สนใจใฝ่รู้ การมีเหตุผลเชิงวิชาการ มีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ เคารพสิทธิของผู้อื่น และมี จรรยาบรรณการวิจัย

2. หลักสูตรครุณักวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง เอกสารหลักสูตรแบบอิงสมรรถนะที่มี องค์ประกอบรายละเอียดต่าง ๆ เกี่ยวกับ 1) ปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร 2) หลักการ เป้าหมาย จุดมุ่งหมายและสมรรถนะครุณักวิจัยที่พึงประสงค์ 3) เนื้อหาสาระที่จำเป็น 4) กิจกรรมกาจัดประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การประเมินผล 6) แผนปฏิบัติการ 7) คู่มือการฝึกอบรม เชิงปฏิบัติการ

3. นักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ครุคีนถิ่น) หมายถึง นักศึกษาทุนโครงการเพื่อพัฒนา ท้องถิ่นที่กำลังศึกษาในระดับชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 ของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย ราชภัฏยะลา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยการพัฒนาหลักสูตรครุศึกษาวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ครูคืนถิ่น) ครั้งนี้ผู้วิจัยได้วางกรอบในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

การพัฒนาหลักสูตร

- ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร
- ระดับของหลักสูตร
- องค์ประกอบพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร
- กระบวนการพัฒนาหลักสูตร
- การนำหลักสูตรไปใช้

ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม

- ความหมายของการฝึกอบรม
- จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมและการพัฒนา
- ความสำคัญของการฝึกอบรม
- ประโยชน์ของการฝึกอบรม
- ประเภทของการฝึกอบรม
- ขั้นตอนการฝึกอบรม
- การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

- ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน
- ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน
- ลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน
- กระบวนการการวิจัยในชั้นเรียน
- สมรรถนะของครุศึกษาวิจัย
- แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหลักสูตร

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

ทาบา (Hilda Taba : 1962) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือการปรับปรุงหลักสูตรเดิมให้ได้ผลดียิ่งขึ้นทั้งในด้านการวางจุดมุ่งหมาย การจัดเนื้อหาวิชา การเรียนการสอน การวัดและการประเมินผลอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายอันใหม่ที่วางไว้ การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรนี้จะมีผลกระทบทางด้านความคิดและความรู้สึกของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ส่วน การปรับปรุงหลักสูตร หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเพียงบางส่วน โดยไม่เปลี่ยนแปลงแนวความคิดพื้นฐานหรือรูปแบบของหลักสูตร

สังต์ อุทรานนท์ (2537, หน้า 25) กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรโดยให้ความหมายไว้ 2 ประการคือประการแรก หมายถึง การทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น หรือสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และประการที่สอง หมายถึง การสร้างหลักสูตรใหม่โดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐานอยู่เลย

จากการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง

1. การปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเดิมที่มีอยู่ให้ดีขึ้นกว่าเดิม โดยอาจปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงทั้งหมดหรือเพียงบางส่วนของหลักสูตรเดิม
2. เป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่

ระดับของหลักสูตร

สุณีย์ ภูพันธ์ (2546, หน้า 160 - 161) ได้แบ่งการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 3 ระดับ คือ

1. หลักสูตรระดับชาติ หรือหลักสูตรแม่บท
2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น
3. หลักสูตรระดับห้องเรียน

โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. หลักสูตรระดับชาติ เป็นหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บทในระดับการศึกษา ต่าง ๆ เช่น หลักสูตรประถมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษา หลักสูตรอาชีวศึกษา เป็นต้น เป็น หลักสูตรที่เขียนไว้กว้าง และบรรจุสาระที่จำเป็นที่ทุกคนในประเทศในระดับนั้นต้องเรียนรู้เหมือนกัน เพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายของการศึกษา การพัฒนาหลักสูตรระดับชาติมีหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบ คือศูนย์พัฒนาหลักสูตรกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ประสานงานในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรทุกระดับในการควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการนับตั้งแต่การจัดทำหรือจัดปรับปรุงหลักสูตรจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือครูแผนการสอน หนังสือเรียน หนังสืออ่านประกอบ เป็นต้น

2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นการนำหลักสูตรระดับชาติมาพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น ตามลักษณะทางธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและลักษณะพิเศษของท้องถิ่น เพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียน

3. หลักสูตรระดับห้องเรียน การพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียนนี้เป็นการนำ หลักสูตรมาพัฒนาสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ บุคคลที่สำคัญในการพัฒนาหลักสูตรระดับนี้ คือครูผู้สอน โดยการสนับสนุนของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น การพัฒนาหลักสูตรระดับห้องเรียนก็คือการพัฒนาการสอนของครูซึ่งเป็นต้น

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 19) กล่าวว่า หลักสูตรมีหลายระดับ เช่น หลักสูตรระดับชาติ หลักสูตรระดับท้องถิ่น หลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรระดับห้องเรียน โดยมี รายละเอียดดังนี้

1. หลักสูตรระดับชาติ หรือหลักสูตรแม่บท เป็นหลักสูตรแกนที่เขียนไว้กว้างและบรรจุสาระที่จำเป็นที่ทำให้ทุกคนในประเทศต้องเรียนรู้เหมือนกัน

2. หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนนั้น สาระการเรียนรู้ จะสอดคล้องสัมพันธ์กับท้องถิ่น มุ่งการเรียนรู้ ที่จะนำไปใช้ได้จริงในชีวิต 3. หลักสูตรระดับสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นเพื่อนำไปใช้จริง โดย การนำหลักสูตรแม่บทมาปรับให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ขึ้นเอง เช่น หลักสูตรท้องถิ่น ที่ทำเพื่อใช้ในสถานศึกษา

4. หลักสูตรระดับห้องเรียนนี้เป็นหลักสูตรที่สำคัญที่สุด ผู้เรียนนี้เป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรระดับนี้ได้แก่ ครูซึ่งนำหลักสูตรระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และหลักสูตรสถาน ศึกษา มาพิจารณาปรับใช้ ให้เหมาะสมเพื่อบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

จากที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ระดับของหลักสูตร แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ

1. หลักสูตรระดับชาติ หรือหลักสูตรแกนกลาง เช่น หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2. หลักสูตรระดับสถานศึกษา เป็นหลักสูตรที่สถานศึกษาจัดทำขึ้นโดยนำหลักสูตรแกน กลาง มาปรับให้เป็นหลักสูตรสถานศึกษา รวมทั้งการจัดทำหลักสูตรสาระเพิ่มเติมในส่วนที่เกี่ยวกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ

3. หลักสูตรระดับห้องเรียนนี้เป็นหลักสูตรที่สำคัญที่สุดเพราะครูผู้สอนจะต้องนำหลักสูตรระดับชาติ หลักสูตรสถานศึกษามาปรับใช้ให้เหมาะสม เพื่อให้บรรลุตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรที่กำหนดไว้

องค์ประกอบพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรไว้ ดังนี้ เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (อ้างถึงใน สุณีย์ ภูพันธ์ 2556, หน้า 28) กล่าวถึงข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า

1. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมซึ่งสนับสนุนโรงเรียน
3. ข้อมูลเกี่ยวกับธรรมชาติ และลักษณะของกระบวนการเรียนรู้
4. ความรู้ที่ได้สะสมไว้ และความรู้ที่จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องให้แก่ผู้เรียน

ไทเลอร์ (อ้างถึงในสุณีย์ ภูพันธ์ 2556, หน้า 29) กล่าวถึงสิ่งที่ควรพิจารณาในการสร้างจุดมุ่งหมายของการศึกษา คือ

1. ข้อมูลเกี่ยวกับตัวผู้เรียน ซึ่งได้แก่ความต้องการของผู้เรียน และความสนใจของผู้เรียน
2. ข้อมูลจากการศึกษาชีวิตภายนอกโรงเรียน
3. ข้อมูลที่ได้จากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในสาขาต่าง ๆ
4. ข้อมูลทางด้านปรัชญา
5. ข้อมูลทางด้านจิตวิทยาการเรียนรู้

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 21) กล่าวว่า พื้นฐานในการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรมีดังนี้

1. พื้นฐานจากปรัชญา
2. พื้นฐานจากประวัติศาสตร์
3. พื้นฐานจากสังคม
4. พื้นฐานจากจิตวิทยา
5. พื้นฐานจากวิชาความรู้ต่าง ๆ

สุณีย์ ภูพันธ์ (2556, หน้า 30 - 31) กล่าวว่า พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร มีดังนี้

1. สังคมและวัฒนธรรม
2. เศรษฐกิจ
3. การเมืองการปกครอง
4. สภาพปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาสังคม
5. พัฒนาการทางเทคโนโลยี
6. สภาพสังคมในอนาคต
7. บุคคลภายนอกและนักวิชาการ
8. โรงเรียน ชุมชน หรือสังคมที่โรงเรียนตั้งอยู่
9. ประวัติศาสตร์การศึกษาและหลักสูตรท้องถิ่น

10. ธรรมชาติของความรู้
11. ปรัชญาการศึกษา
12. จิตวิทยา

จากการศึกษา สามารถสรุปได้ว่า องค์ประกอบพื้นฐานที่จำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร ประกอบด้วย ประวัติศาสตร์ ปรัชญา จิตวิทยา สังคมและวัฒนธรรม การเมืองการปกครอง

เศรษฐกิจ และความก้าวหน้าของวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจากพื้นฐานด้านต่าง ๆ ดังกล่าวมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

กระบวนการพัฒนาหลักสูตร

ในการพัฒนาหลักสูตรได้มีนักพัฒนาหลักสูตรหลายท่านได้กำหนดขั้นตอนในการพัฒนา ไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2525, หน้า 7) ได้วางลำดับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไป
2. การวางแผนเตรียมเค้าโครงหลักสูตร
3. การทดลองใช้หลักสูตร
4. ประกาศใช้หลักสูตร
5. ประเมินการใช้หลักสูตร

ไทเลอร์ (อ้างถึงในสงัด อุทรานนท์, 2532 หน้า 36) ได้เสนอรูปแบบของการพัฒนา หลักสูตร โดยตั้งเป็นคำถาม 4 ข้อ ดังนี้

1. มีวัตถุประสงค์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่โรงเรียนจะต้องให้เด็กได้รับ
2. มีประสบการณ์ทางการศึกษาอะไรบ้าง ที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์เหล่านี้
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาเหล่านี้ให้มีประสิทธิภาพได้อย่างไร
4. จะพิจารณาได้อย่างไรว่าวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้นได้บรรลุแล้ว

ทาบ (Hilda Taba, 1962) ได้แบ่งขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ความต้องการและความจำเป็นต่าง ๆ ของสังคม
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การคัดเลือกเนื้อหาสาระ
4. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ
5. การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้
6. การจัดประสบการณ์การเรียนรู้

7. การกำหนดสิ่งที่จะประเมินและวิธีการวัดผล

สังัด อุทรานนท์ (2537, หน้า 10) ได้จัดลำดับขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย
3. การคัดเลือกและการจัดเนื้อหาสาระ
4. การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล
5. การนำหลักสูตรไปใช้

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร

7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

บุญชม ศรีสะอาด (2546, หน้า 73) ได้กล่าวถึงหลักของการพัฒนาหลักสูตรโดยทั่วไป ไว้ดังนี้

1. ใช้พื้นฐานจากประวัติศาสตร์ ปรัชญา สังคม จิตวิทยา และวิชาความรู้ต่าง ๆ
2. พัฒนาให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยวิเคราะห์ปัญหาความต้องการจำเป็น

ต่าง ๆ ของสังคม

3. พัฒนาให้สอดคล้องกับระดับพัฒนาการความต้องการและความสนใจ ของผู้เรียน

4. พัฒนาให้สอดคล้องกับหลักของการเรียนรู้ในการเลือกและจัดประสบการณ์ การเรียน

จะต้องพิจารณาความเหมาะสมในด้านความยากง่าย ลำดับก่อนหลัง ความต่อเนื่อง และบูรณา การของประสบการณ์ต่าง ๆ

5. พัฒนาทุกจุดอย่างประสานสัมพันธ์กันตามลำดับจากจุดประสงค์ สาระ ความรู้ และ ประสบการณ์กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล

6. พิจารณาถึงความเป็นไปได้สูงในทางปฏิบัติ

7. พัฒนาอย่างเป็นระบบ

8. พัฒนาอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง

9. มีการวิจัยติดตามผลอยู่ตลอดเวลา

10. ดำเนินการในรูปคณะกรรมการ

11. อาศัยความร่วมมืออย่างจริงจังของผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย

จากการศึกษากระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่นักพัฒนาหลักสูตรได้เสนอในรูปแบบต่าง ๆ ที่กล่าวมา สรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย

3. การกำหนดเนื้อหาของหลักสูตร
4. การกำหนดการจัดประสบการณ์
5. การนำหลักสูตรไปใช้
6. การประเมินผลหลักสูตร
7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

การนำหลักสูตรไปใช้

สันต์ ธรรมบำรุง (2555, หน้า 28) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นการที่ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนนำเอาโครงการและแนวปฏิบัติของหลักสูตรไปใช้ให้เกิดผล รวมไปถึง การบริหารงาน ด้านวิชาการของโรงเรียน เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับครูและนักเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพสูงสุด ผล ที่ได้จากการใช้หลักสูตร คือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวของผู้เรียน กระบวนการนำหลักสูตรไป ใช้จะเป็นกระบวนการที่มีความต่อเนื่องจากการใช้หลักสูตร กระบวนการนำหลักสูตรไปใช้เป็นการ นำเอาหลักสูตรไปปฏิบัติจริง

สัจด์ อุทรานนท์ (2532, หน้า 4) ได้ ให้ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการนำหลักสูตร ไปใช้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนของหลักสูตรที่ไปสู่การเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งเกี่ยว กับการ จัดเอกสารประกอบหลักสูตร การเตรียมบุคลากร การบริหารและการบริการหลักสูตร ตลอดจน การ นิเทศการใช้หลักสูตร

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539, หน้า 142 - 147) กล่าวถึงบทบาทของ บุคคลที่เกี่ยวข้องกับ การนำหลักสูตรไปใช้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ให้ประสบความสำเร็จนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถ ของ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน รวมทั้งอาศัยการสนับสนุนจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งจาก ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

อนงค์ศิริ วิชาลัย (2530, หน้า 69) กล่าวว่า การนำหลักสูตรไปใช้ควรพิจารณากิจกรรม 3 ประเภท คือ

1. การปรับเพื่อนำไปสู่การสอน คือการศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักสูตร แม่บทกับแผนการสอนในด้านจุดมุ่งหมาย จุดมุ่งหมายเฉพาะเนื้อหา กิจกรรมและการวัดผล ประเมินผล

2. การจัดเตรียมดำเนินการคือจัดประชุมครูเพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเรื่องหลักสูตร และวางแผนการสอนร่วมกัน เช่น การจัดครูเข้าสอน การจัดทำตารางสอน โครงการสอน บันทึก การสอน ประเมินคุณภาพและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องปรับปรุงและพัฒนาพฤติกรรมการสอนให้ดีขึ้น เพื่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

ในส่วนของหลักสูตรที่คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสร้างขึ้นเป็นหลักสูตรที่จัดใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนั้นจึงขอเสนอในส่วนของบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ดังนี้

การบริหารจัดการกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (กรมวิชาการ, หน้า 8-11) ควรจัดขึ้นตามความพร้อมของสถานศึกษา ความต้องการของผู้เรียนและชุมชน โดยเน้นความหลากหลายทั้งรูปแบบ และวิธีการเน้นการปฏิบัติจริงเป็นหมู่คณะ สัมพันธ์กับชีวิตของผู้เรียน รวมทั้งมีการตรวจสอบ การประเมินผลในสภาพจริง การบริหารกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึงมีขั้นตอนการดำเนินการที่สำคัญ 3 ประการคือ

1. ขึ้นเตรียมความพร้อม เป็นหน้าที่ของสถานศึกษาที่จะต้องเตรียมวางแผน และเตรียมความพร้อมเพื่อให้การจัดกิจกรรมทุกประเภทดำเนินการได้บรรลุเป้าหมาย สิ่งสำคัญที่โรงเรียน ควรจะต้องเตรียมความพร้อมได้แก่

1.1 การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร บุคลากรทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าหมวด หัวหน้างาน ครูที่ปรึกษาและผู้เรียนที่ปฏิบัติกิจกรรม ซึ่งแต่ละฝ่ายต่างมีบทบาทหน้าที่รับผิดชอบร่วมกัน

1.2 การเตรียมความพร้อมด้านอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแต่ละประเภทให้มีประสิทธิภาพ ความพร้อมด้านอาคารสถานที่วัสดุ

อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่ผู้เรียนจะใช้สื่อการเรียนรู้ได้ ซึ่งจะต้องให้เหมาะสม สอดคล้องกับลักษณะและประเภทของแต่ละกิจกรรม จำนวนกลุ่มผู้เรียน โดยจัดทำบัญชีการใช้หรือตารางควบคุมการใช้อาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถใช้สถานศึกษาร่วมกันให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย หรือบางครั้งอาจต้องใช้แหล่งการเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาร่วมด้วย ซึ่งสถานศึกษาต้องมีแผนงานที่มีการติดต่อประสานไว้เป็นการล่วงหน้า

1.3 การจัดกลุ่มผู้เรียน การจัดกลุ่มผู้เรียนสามารถจัดได้หลายรูปแบบโดยพิจารณาตามความเหมาะสมของจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรมดังนี้

1.3.1 จัดกลุ่มตามลำดับชั้น ได้แก่ กลุ่มชั้น ป.1 กลุ่มชั้น ป.2 ฯลฯ กลุ่มเด็กลักษณะนี้ จะมช่วงอายุใกล้เคียงกัน ความรู้ ความสามารถไม่แตกต่างกัน แล้วแบ่งกลุ่มย่อย ๆ ตามความสนใจ ในการเข้าร่วมกิจกรรม

1.3.2 จัดกลุ่มตามกิจกรรม และแบ่งกลุ่มย่อยตามความรู้ ความสามารถของผู้เรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มระดับพื้นฐานกลุ่มระดับกลาง และกลุ่มระดับสูง

1.3.3 จัดกลุ่มโดยให้มีเด็กทุกระดับชั้นอยู่ในกลุ่มเดียวกัน กิจกรรม ที่จัดลักษณะ นี้จะ ฝึกคุณลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ เช่น การเอื้อเฟื้อความมีระเบียบวินัย การอยู่ร่วมกัน การช่วยเหลือ กัน ฯลฯ การจัดกลุ่มสามารถยืดหยุ่น หมุนเวียนไปได้ตามเหมาะสมแล้วแต่กิจกรรม โดยคำนึงถึง ประโยชน์ของผู้ร่วมกิจกรรมเป็นสำคัญ

1.3.4 การจัดเวลา การใช้เวลาในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนสามารถจัดได้ในหลาย ลักษณะ ดังนี้

- 1) จัดกิจกรรมโดยใช้เวลาในหลักสูตร ตามที่กำหนดไว้ ในแต่ละสถาน ศึกษา เช่น กิจกรรมแนะแนว กิจกรรมลูกเสือยุวกาชาด ฯลฯ
- 2) จัดกิจกรรมโดยใช้เวลาในช่วงเวลาเปิดเรียน โดยไม่ใช้เวลาในหลักสูตร เช่น ตอนเช้า ตอนพักเที่ยง และตอนเลิกเรียนนี้เป็นต้น กิจกรรมที่จัดได้แก่ กิจกรรมห้อง สมุด กิจกรรม ประชาธิปไตย ฯลฯ
- 3) จัดกิจกรรมโดยใช้เวลาตามช่วงเวลาที่เหมาะสม โดยจัดเป็นโครงการ ระยะสั้น หรือโครงการต่อเนื่องตลอดปี เช่น โครงการเข้าค่ายคุณภาพจริยธรรม โครงการวันสำคัญ โครงการฝึกอาชีพ โครงการแข่งขันกีฬา โครงการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ฯลฯ

ทั้งนี้ การใช้เวลาจัดกิจกรรม ควรให้สอดคล้องกลมกลืนไปกับกิจกรรมการเรียนการสอน ใน หลักสูตร และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

2. การปฏิบัติกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งผลให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ และมีประสบการณ์หลากหลาย และสร้างจิตสำนึกที่ดี จะต้องเป็นกิจกรรมที่มีความหมาย แก่ผู้เรียน คือ สนองความสนใจ ความถนัด ความสามารถ และความต้องการของแต่ละบุคคล จึงจะสามารถดึง ศักยภาพ ความสามารถพิเศษ ที่แฝงอยู่ในตัวผู้เรียนออกมาให้ปรากฏเด่นชัด สร้างความภาคภูมิใจ มี จิตสำนึกที่ดี และมีคุณลักษณะนิสัย เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด การจัด กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จึง มีหลักการดังนี้

2.1 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมวางแผน หรือโครงการที่สัมพันธ์กับความสนใจ ความต้องการตามวัยของผู้เรียน และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตจริง

2.2 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติจริง ร่วมกันเป็นหมู่คณะโดยเน้นกระบวนการกลุ่ม

2.3 เป็นกิจกรรมบูรณาการที่นำความรู้หรือวิชาการในห้องเรียนมาสู่การปฏิบัติ ที่คิ ดพบองค์ความรู้ใหม่ ทั้งในงานเชิงทักษะงานศิลปะงานอาชีพ และงานพัฒนาคุณภาพชีวิต

2.4 เป็นกิจกรรมที่เสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด สถานศึกษา ชุมชน และต่อยอดภูมิปัญญาไทย

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การนำหลักสูตรไปใช้ เป็นขั้นตอนที่สำคัญของการนำหลักสูตรไปใช้จริงในห้องเรียน และเป็นหน้าที่โดยตรงของบุคลากรทุกคนใน โรงเรียน เช่น ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ตลอดจนถึงศึกษานิเทศก์ ผู้ปกครองและคนในท้องถิ่นที่มีส่วนช่วยในการจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร การจัดเตรียมบุคลากร การบริหารและบริการหลักสูตร การสนับสนุนทรัพยากร การติดตามการใช้หลักสูตรและการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งใน การนำหลักสูตรไปใช้หน่วยงาน หรือสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องทั้งผู้พัฒนาและผู้ใช้หลักสูตรควรมีการศึกษาหลักสูตรให้เข้าใจอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุด

ความรู้เกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม

การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมนั้นจะต้องรู้ถึงกระบวนการหลักการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม ที่เป็นพื้นฐาน ก่อนที่จะดำเนินการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อที่การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมจะได้แนวทางในการปฏิบัติ รวมถึงหลักสูตรที่จัดทำได้มีคุณภาพต่อไป

ความหมายของการฝึกอบรม

ความหมายของการฝึกอบรม ได้มีผู้ให้ความหมายไว้มากมายหลายท่านดังนี้

อุทุมพร จามรมาน (2543, หน้า 2) การฝึกอบรม คือกิจกรรมหรือความพยายามที่จะ จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของหน่วยงาน เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีในเรื่องความรู้ ทักษะ และทักษะในการทำงาน

เสาวลักษณ์ สิงห์โกวินท์ และกมล อุดลพันธ์ (2536, หน้า 6) การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่ได้จัดระบบระเบียบแล้ว ที่จะช่วยเพิ่มพูนสมรรถภาพในการทำงานของผู้ปฏิบัติงาน ทั้ง

ในด้านทัศนคติ (Attitude) พฤติกรรมทั่วไป (General Behavior) ความถนัด (Aptitude) ชำนาญ (Skill) ความรู้ (Knowledge) และความสามารถ (Capacity) ของ บุคคลเพื่อให้ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น

ชูชัย สมितिไกร (2542, หน้า 5-6) อธิบายไว้ว่า การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อสร้างหรือเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) และเจตคติ (Attitude) อันจะช่วยปรับปรุงให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

จงกลณี ชุตินาเทวินทร์ (2544, หน้า 10) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารทรัพยากรบุคคล หรือการบริหารงานบุคคลซึ่งประกอบด้วยกระบวนการเป็นขั้นตอน

สมชาย กิจยรรยง (2545, หน้า 15) การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิดความรู้ (Knowledge) เกิดความเข้าใจ (Understanding) เกิดความชำนาญ (Skill) และเกิดเจตคติ (Attitude) ที่ดีเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง จนกระทั่งให้ผู้เข้ารับการอบรมเกิด การเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมอย่างมีประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพ

สมคิด บางโม (2545, หน้า 14) การฝึกอบรม หมายถึง กระบวนการเพิ่มประสิทธิภาพ ในการทำงานเฉพาะด้านของ บุคคลโดยมุ่งเพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ทักษะและทัศนคติ อันนำไปสู่ การยกมาตรฐานการทำงานให้สูงขึ้น ทำให้บุคคลมีความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงานและองค์กร บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

จากการศึกษาความหมายของการฝึกอบรมสรุปได้ว่า การฝึกอบรม เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน ด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติ เพื่อให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายของการฝึกอบรม

จุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมและการพัฒนา

การฝึกอบรมเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถในการทำงานเฉพาะอย่างอาจจำแนก วัตถุประสงค์ในการฝึกอบรมได้ 4 ประการเรียกย่อสั้น ๆ ว่า KUSA ดังนี้ (สมคิด บางโม, 2545, หน้า 14)

1. เพิ่มพูนความรู้ (Knowledge) ให้มีความรู้ หลักการทฤษฎี แนวคิดในเรื่องที่อบรมเพื่อนำไปใช้ในการทำงาน

2. เพิ่มพูนความเข้าใจ (Understand) เป็นลักษณะที่ต่อเนื่องจากความรู้ กล่าวคือเมื่อรู้ ในหลักการและทฤษฎีแล้วสามารถตีความแปลความขยายความและอธิบายให้คนอื่นทราบได้ รวมทั้งสามารถนำไปประยุกต์ได้

3. เพิ่มพูนทักษะ (Skill) ทักษะคือความชำนาญ หรือความคล่องแคล่วในการปฏิบัติ อย่างไม่อย่างหนึ่งได้โดยอัตโนมัติ เช่น การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การขับรถ การขี่จักรยาน เป็นต้น 4. การเปลี่ยนแปลงเจตคติ (Attitude) เจตคติหรือทัศนคติ คือความรู้สึที่ดีหรือไม่ดี

ต่อสูงต่าง ๆ การฝึกอบรมมุ่งให้เกิดหรือเพิ่มความรู้สึที่ดี ๆ ต่อองค์กร ต่อผู้บังคับบัญชา ต่อเพื่อนร่วมงาน และต่องานที่มีหน้าที่รับผิดชอบ เช่น ความจงรักภักดีต่อบริษัท ความภาคภูมิใจต่อสถาบัน ความสามัคคีในหมู่คณะ ความรับผิดชอบต่องาน ความเอาใจใส่ต่องาน (รักงานไม่เบื่อง่าย) ความกระตือรือร้น เป็นต้น

จากข้อมูลเบื้องต้นคณะผู้ศึกษาค้นคว้าสามารถสรุปจุดมุ่งหมายของการฝึกอบรมได้ ดังนี้

1. เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจในการทำงาน หรือตามวัตถุประสงค์ของการอบรม ในหน่วยงานที่จัดฝึกอบรม
2. เพื่อเพิ่มทักษะด้านต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมายของการจัดฝึกอบรม
3. เพื่อการจูงใจและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เจตคติ ให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ ของการฝึกอบรม

ความสำคัญของการฝึกอบรม

กิตติ พัทธวิชัย (2533, หน้า 447-448) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการฝึกอบรมต่อองค์กร ไว้ ดังนี้

1. สร้างความประทับใจให้พนักงานที่เริ่มมาทำงานเนื่องจากพนักงานที่มาบรรจุใหม่ เปลี่ยนสภาพแวดล้อมจากสังคมเดิมมาเป็นสังคมใหม่ สถานที่ใหม่ เครื่องมือใหม่ และหน้าที่ความรับผิดชอบมากขึ้น ดังนั้นการฝึกอบรมปฐมนิเทศเริ่มเข้าทำงานจึงมีความสำคัญมาก พนักงานใหม่จะมีเจตคติที่ดีต่อหัวหน้า เพื่อนร่วมงาน และหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมาย

2. เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานให้สูงขึ้น พนักงานที่ทำงานอยู่แล้วระยะหนึ่งอาจเกิด ความเฉื่อยชาเมื่อได้มีโอกาสเข้ารับการอบรมพบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเพิ่มพูนความรู้ จากวิทยากรจะเป็นการกระตุ้นและกระตือรือร้น กระฉับกระเฉงขึ้น

3. เตรียมขยายงานขององค์กร องค์กรต้องมีการพัฒนาขยายเครือข่ายของงานบุคลากรที่มี และสภการณ์ในงานขององค์กรระดับหนึ่งย่อมมีความสำคัญต่อการขยายงานซึ่งองค์กรจำเป็นต้องใช้ บุคลากรเหล่านี้เป็นผู้นำ ดังนั้นองค์กรจึงต้องอุปบรมบุคลากรไว้รับการขยายงานขององค์กร

4. พัฒนาพนักงานขององค์กรให้ทันกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีประสิทธิภาพ ในการผลิตทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ เทคโนโลยีใหม่ ๆ มีบทบาทมากขึ้น การนำเทคโนโลยีมาใช้กับงาน จำเป็นต้องอบรมพนักงานให้รู้จักใช้อุปกรณ์ที่ทันสมัย

5. สร้างขวัญกำลังใจให้พนักงานขององค์กรให้เกิดความมั่นคงในการทำงานพนักงาน ทำงานมาระยะหนึ่งมีความรู้ ความสามารถเหมาะสมก็ควรได้เลื่อนปรับเปลี่ยนตำแหน่งที่สูงขึ้น การไปรับ ตำแหน่งใหม่ควรมีการฝึกอบรมเพื่อเตรียมตัวไปรับตำแหน่งนั้น

6. เพิ่มพูนวิทยากรที่เป็นประโยชน์กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของพนักงานในองค์กร ต้องมีการสัมมนา บรรยายพิเศษ เพื่อให้ความรู้ที่จำเป็นแก่พนักงานในองค์กร

7. ลดงบประมาณค่าวัสดุสูญเสียเนื่องจากความไม่รู้ทำให้เกิดการสูญเสียขององค์กร

8. สร้างความสามัคคีในหมู่พนักงาน การฝึกอบรมเป็นโอกาสที่พนักงานได้พักอยู่ร่วมกัน ได้ ร่วมคิด ร่วมพูดและร่วมทำกิจกรรมสร้างความคุ้นเคยให้พนักงานได้สนิทสนมสามัคคีกัน

9. เป็นวิธีการแห่งประชาธิปไตย บรรยายภาคฝึกอบรมส่งเสริมการทำงานร่วมกันสนับสนุน การเป็นผู้นำและผู้ตาม เคารพในเหตุผลซึ่งกันและกันเพื่อความถูกต้อง

10. เป็นการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต (Life long Education) ของบุคคลให้มีโอกาส พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

ประโยชน์ของการฝึกอบรม

ประโยชน์ของการฝึกอบรม ได้มีผู้กล่าวไว้หลายท่านสรุปได้ดังนี้

ชูชัย สมितिไกร (2542, หน้า 14) กล่าวถึงประโยชน์ของการฝึกอบรม ดังนี้

1. ช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติของพนักงาน การฝึกอบรมจะช่วย ปรับปรุงให้พนักงานมีคุณสมบัติที่จำเป็นต่อการทำงานดีขึ้นกว่าเดิม อันจะส่งผลผลิตสูงขึ้น ทั้งใน ด้านปริมาณและคุณภาพ

2. ช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านค่าจ้างแรงงาน โดยการลดปริมาณเวลาที่ใช้ในการผลิตสินค้า หรือบริการแต่ยังได้สินค้าหรือบริการที่มีปริมาณและคุณภาพคงเดิม นอกจากนี้ ยังลดเวลาที่ใช้ ในการพัฒนาพนักงานที่ขาดประสบการณ์ เพื่อให้มีผลการปฏิบัติงานอย่างไม่ได้มาตรฐาน
3. ช่วยลดต้นทุนการผลิต โดยการลดปริมาณสินค้าที่ผลต่ออย่างไม่ได้มาตรฐาน
4. ช่วยลดค่าใช้จ่ายด้านการบริหารบุคคล โดยการลด อัตราการลาออกจากงาน การขาดงาน การมาทำงานสาย อุบัติเหตุ การร้องทุกข์ และสิ่งอื่น ๆ ที่บั่นทอนประสิทธิภาพ ในการทำงาน
5. ช่วยลดค่าใช้จ่ายในการให้บริการแก่ลูกค้า โดยการช่วยปรับปรุงระบบการให้บริการหรือ ส่งสินค้าแก่ลูกค้า
6. ช่วยพัฒนาพนักงานเพื่อใช้เป็นกำลังทดแทนในอนาคตการฝึกอบรมรวมบุคลากร จะช่วย ให้องค์กรมีกำลังทดแทนได้ทันทั่วทั้งที่หากมีพนักงานบางส่วนเกษียณ หรือลาออกจากงาน
7. ช่วยเตรียมพนักงานก่อนการก้าวขึ้นไปสู่ตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น การฝึกอบรมจะช่วยให้พนักงานที่ได้รับการเลื่อนตำแหน่งนี้ใหม่ มีความพร้อมและสามารถปรับตัวให้เข้ากับตำแหน่ง หน้าที่ใหม่ได้อย่างเหมาะสม
8. ช่วยขจัดความล่าช้าทางด้านทักษะ เทคโนโลยี วิธีการทำงาน และการผลิต การฝึกอบรมจะช่วยให้พนักงานในองค์กรมีความรู้ ทักษะ และความสามารถที่ทันกับความเปลี่ยนแปลง ของโลก และช่วยให้องค์กรสามารถแข่งขันกับผู้อื่นได้
9. ช่วยให้การประกาศใช้นโยบาย หรือข้อบังคับขององค์กร ซึ่งได้รับการแก้ไขหรือร่างขึ้นมา ใหม่เป็นไปอย่างราบรื่น
10. ช่วยปรับปรุงและพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างพนักงานในองค์กร รวมทั้งช่วยเพิ่มพูนขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของพนักงานด้วย

ประเภทของการฝึกอบรม

ประเภทของการฝึกอบรมมีหลากหลายประเภทการจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม จึงต้องรู้ถึงประเภทของการฝึกอบรม เพื่อกำหนดการฝึกอบรมให้เหมาะสมกับหลักสูตร ดังนั้นที่นักการศึกษา กล่าวไว้ดังนี้

จกกลนี ชูติมาเทรินทร์ (2544, หน้า 10 - 11) ได้แบ่งประเภทของการฝึกอบรมเป็น 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1. การฝึกอบรมก่อนประจำการเป็นการฝึกอบรมให้กับผู้เข้างานใหม่ หรือเพิ่งจะเริ่มโครงการใหม่ โดยทั่วไปผู้เข้ารับการฝึกอบรมมักจะอยู่ในระยะทดลองงาน ซึ่งเนื้อหาการอบรม จะเน้นในเรื่องของภารกิจแรกเริ่ม

2. การฝึกอบรมระหว่างประจำการในการอบรมในช่วงที่เข้าไปทำงานแล้วหรือผ่านระยะการทดลองงานแล้ว การฝึกอบรมจะจัดให้เป็นระยะ ๆ ให้กับระดับของบุคลากรที่แตกต่างกัน

3. การฝึกอบรมในโครงการเป็นการอบรมที่จัดให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานในโครงการเช่นโครงการที่ได้รับทุนจากต่างประเทศ มีระยะเวลาไม่นานนัก เป็นการอบรมเฉพาะเรื่องหรือเฉพาะประเภทของบุคลากร

4. การฝึกอบรมเพื่อพัฒนาตนเองเป็นการอบรมเนื่องจากบุคคลที่ทำงานมานาน และความรู้เริ่มตื้นตัน ไม่ทันกับข้อมูลหรือวิทยาการใหม่ ๆ โดยหน่วยงานต้นสังกัดจะให้การอนุมัติ และสนับสนุนการอบรม ส่วนใหญ่เป็นการอบรมนอกสถานที่

พินิจดา วีระชาติ (2543, หน้า 48) ได้แบ่งการฝึกอบรมออกเป็น 2 ประเภท ใหญ่ ๆ

1. การฝึกอบรมก่อนการทำงาน (Pre-Service Training) เป็นการฝึกอบรมก่อนที่บุคคล ผู้ นั้นจะเริ่มทำงาน ในตำแหน่งหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งในองค์กร การฝึกอบรมก่อนการทำงานนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1.1 การปฐมนิเทศ (Orientation) เป็นการฝึกอบรมที่จัดขึ้นเพื่อต้อนรับหรือแนะนำเจ้าหน้าที่ใหม่ให้รู้จักหน่วยงาน องค์กร หรือสถาบัน ให้ได้ทราบวัตถุประสงค์ และนโยบายของหน่วยงานขององค์กรหรือสถาบันนั้น ๆ แนะนำให้บุคคลได้รู้จักผู้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงานตลอด จนให้เข้าใจถึงกฎ ข้อบังคับหรือระเบียบวินัยต่าง ๆ

1.2 การแนะนำงาน (Induction Training) เป็นการฝึกอบรมที่ปฐมนิเทศ และสอนวิธีการปฏิบัติงานในตำแหน่งหน้าที่ใดหน้าที่หนึ่งโดยเฉพาะ

2. การฝึกอบรมระหว่างทำงาน (In-Service Training) เป็นการฝึกอบรมภายหลังจากที่บุคคลได้เข้ามาปฏิบัติงานในองค์กร หรือหน่วยงานนั้นแล้ว การฝึกอบรมประเภทนี้อาจเรียกว่า การฝึกอบรมบุคลากรประจำการก็ได้ คาร์เตอร์วี. กูด (อ้างถึงใน น้อย ศิริโชติ.2553, หน้า 78) กล่าวถึงการฝึกอบรมประเภทนี้ว่า เป็นการฝึกอบรมการสอนที่จัดเป็นพิเศษ หรือเฉพาะคนที่ทำงานอยู่แล้ว

รวมทั้ง บุคคลในวงการอาชีพต่าง ๆ โดยมุ่งที่จะเพิ่มพูนความสามารถของคนเหล่านั้นเหตุที่ต้องมี การฝึกอบรมระหว่างทำงานเนื่องจากเหตุผล ดังนี้

- 2.1 มีความเชื่อว่าบุคคลสามารถที่จะปรับปรุงความสามารถในการทำงานให้ดีขึ้นได้
- 2.2 การเปลี่ยนแปลงเทคนิคและวิธีการทำงานใหม่ ๆ
- 2.3 มีการโยกย้าย เลื่อนชั้น เลื่อนตำแหน่ง

ประเภทของการฝึกอบรมที่ได้กล่าวข้างต้น คณะผู้ศึกษาค้นคว้าสามารถแบ่งประเภทการฝึกอบรมเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. การฝึกอบรมประเภทก่อนการทำงาน
2. การฝึกอบรมประเภทระหว่างการทำงาน
3. การฝึกอบรมประเภทจัดโครงการ
4. การฝึกอบรมประเภทเพื่อพัฒนาตนเอง

เทคนิควิธีการฝึกอบรม

ในการจัดฝึกอบรม เพื่อพัฒนาบุคคลหรือหน่วยงานให้มีความเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น องค์ประกอบสำคัญอีกประการหนึ่ง ที่ช่วยให้การจัดการฝึกอบรมบรรลุผล ได้คือการเลือกใช้วิธีการฝึกอบรมอย่างถูกต้อง เพราะจะมีส่วนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ หรือเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตามที่ต้องการได้

น้อย ศิริโชติ (2553, หน้า 75-76) ได้แยกเทคนิควิธีการฝึกอบรมออกเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้

1. ประเภทการบรรยายและอภิปรายโดยผู้ทรงคุณวุฒิ วิธีการฝึกอบรมประเภทนี้ ได้แก่
  - 1.1 การบรรยาย หรือปาฐกถา (Lecture or speech) เป็นเทคนิคที่นิยมใช้กัน อย่างกว้างขวาง ในการฝึกอบรมและในสถานศึกษา เพราะเป็นวิธีที่ทำได้ง่ายรวดเร็ว การใช้วิธีการบรรยายนี้ใช้ผู้บรรยายเพียงคนเดียว วิธีการแบบนี้สามารถให้ความรู้แก่คนจำนวนมาก ๆ ได้ จึงเหมาะในการให้ความรู้พื้นฐาน การให้ข้อมูลอย่างกว้าง ๆ ผู้บรรยาย หรือวิทยากรจะเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ และมีประสบการณ์ในหัวข้อที่จะบรรยายนั้นเป็นอย่างดี

- 1.2 การบรรยายเป็นชุด (Symposium) เป็นการบรรยาย โดยผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรเป็นชุด ตั้งแต่ 2 - 6 คน ซึ่งจะบรรยาย หรือแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อที่กำหนดให้โดยจะบรรยาย

ปัญหาหนึ่ง ๆ หลายด้าน วิทยากรแต่ละคน จะบรรยายกันคนละด้าน ไม่ก้าวก่ายและไม่ซ้ำกัน โดย วิทยากรจะเสนอความคิดเห็นสั้น ๆ และตรงจุดหมาย ใช้เวลาคนละประมาณ 10 - 15 นาที

1.3 การอภิปรายเป็นคณะ (Penel Discussion) เป็นการฝึกอบรมที่ใช้การอภิปราย เป็นคณะ เป็นการอภิปรายโดย กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 - 10 คน ในหัวข้อที่กำหนดให้โดย ผู้ อภิปรายแต่ละคนจะให้ความรู้ ข้อเท็จจริง และความคิดเห็นของตนแก่ผู้ฟัง การอภิปรายเป็นคณะ นี้มี วัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้รับความรู้ ความคิดเห็นที่แตกต่างกันในเรื่องเดียวกัน เพื่อให้มีความรู้ประสบการณ์กว้างขวางยิ่งขึ้น

2. ประเภทให้ผู้เข้าอบรมมีบทบาทร่วม เช่น

2.1 การสัมมนา (Seminar) เป็นการฝึกอบรมที่ใช้กับกลุ่มบุคคลที่มาร่วมกัน เพื่อ การศึกษา ค้นคว้าเรื่องราว เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ภายใต้การนำของผู้เชี่ยวชาญ อาจจะเป็นเวลา ช่วงสั้น หรือหลายเวลาต่อเนื่องกันก็ได้

2.2 การอภิปรายกลุ่ม (Group Discussion) เป็นการอภิปรายกันระหว่างสมาชิก 6 - 20 คนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งที่สนใจร่วมกัน ลักษณะการอภิปรายแบบนี้เป็นการประชุม นอกแบบไม่เป็นพิธี การเพื่อช่วยกันหาทางตกลงในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งสมาชิกทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้อง และผลสรุปนี้ถือว่าเป็นมติของกลุ่ม

2.3 การประชุม (Conference) เป็นการประชุมอย่างเป็นทางการ ซึ่งประกอบด้วย ผู้ร่วม ประชุมจำนวนประมาณไม่เกิน 20 คน เพื่อแก้ปัญหาเรื่องใดเรื่องหนึ่งเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และความคิดเห็น ในเรื่องที่ทุกคนมีความสนใจร่วมกัน

2.4 การประชุมซินดิเคต (Syndicate Method) เป็นวิธีการทำงานในรูปของคณะ กรรมการโดยแบ่งผู้เข้ารับการอบรมเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อปฏิบัติงาน หรือพิจารณาปัญหาตามที่ได้ รั บมอบหมาย ข้อสำคัญของการประชุมแบบนี้ คือสมาชิกของกลุ่มมักจะมาจาก ผู้ที่มีประสบการณ์ที่ แตกต่างกัน หรือมีความรู้หลาย ๆ สาขา เช่น จากสายอาชีพต่าง ๆ กัน และให้สมาชิกได้ร่วมในการ อภิปราย แก้ปัญหาแลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เพื่อจะได้นำเอาความรู้ และ ประสบการณ์ที่ต่างกัมนั้นมาใช้เป็นประโยชน์ในการศึกษาปัญหา ที่ได้รับมอบหมาย เทคนิคนี้เหมาะ สำหรับที่จะใช้กับผู้เข้ารับการอบรมที่มีความรู้และประสบการณ์ สูงพอสมควร

2.5 การระดมความคิด (Brainstorming) เป็นเทคนิคที่กระตุ้นให้ผู้เข้าอบรมทุกคน เกิด ความคิดสร้างสรรค์ (Creative) เทคนิคนี้เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ต่อเรื่องใด

เรื่องหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงความคิดนั้นจะเป็นอย่างไรถูกต้องหรือไม่ ความคิดทุกอย่างจะได้รับการยอมรับจากกลุ่มทั้งสิ้น สุดท้ายจึงค่อยสรุปผล เทคนิคนี้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่

2.6 การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) เป็นเทคนิคการฝึกอบรมวิธีหนึ่ง โดยจัดให้ผู้เข้าอบรมแสดงบทบาทในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง เหมือนในชีวิตจริง

2.7 การประชุมถกเถียง (Buzz session) เป็นเทคนิคการฝึกอบรมที่สามารถดึงผู้เข้ารับการอบรมทั้งหมดให้ได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น

2.8 การศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) เป็นเทคนิคการอบรมวิธีหนึ่ง เพื่อให้ผู้เข้าอบรมได้พิจารณาตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ โดยเรื่องที่จะมอบหมายให้ศึกษานั้น ต้องมีรายละเอียดมากพอที่จะทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมองเห็นจุดสำคัญของปัญหาและข้อมูลต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพิจารณาได้อาจใช้ภายหลังการบรรยายได้

2.9 การให้เวลาซักถาม (Question Period) เทคนิคนี้มักใช้ภายหลังจากการบรรยายหรือการอภิปราย โดยเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้ถามคำถามโดยตรงแก่ผู้บรรยาย หรือผู้อภิปราย ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ฟังมีส่วนร่วมในกิจกรรมเพื่ออธิบายจุดสำคัญบางประการเพิ่มเติม และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังถามนอกเหนือจากที่ผู้บรรยายได้พูดไปแล้วด้วย

2.10 การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นเทคนิคที่วิธีหนึ่งในการรวบรวมข้อมูล จากวิทยากร หรือผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ได้ความรู้ด้านต่าง ๆ ในหัวข้อนั้นครบถ้วน เมื่อจบการสัมภาษณ์แล้ว อาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังมีส่วนซักถามด้วยก็ได้ การสัมภาษณ์นี้จะมีผู้ให้สัมภาษณ์ หรือผู้สัมภาษณ์เกิด 1 คนก็ได้

2.11 ละครสั้น (Skit) เป็นวิธีการแสดงละครสั้น โดยใช้ผู้แสดงเพียง 2-3 คน โดยได้ซักซ้อมและแสดงบทบาทเตรียมไว้แล้ว การแสดงแบบนี้เป็นการแสดงให้เห็นปัญหาหรือสถานการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง

2.12 การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นให้ผู้เข้าอบรมได้เห็นของจริง โดยอาจให้เห็นกระบวนการหรือขั้นตอนของการปฏิบัติงาน หรือการทดลองต่าง ๆ เป็นต้น

2.13 การประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) เป็นวิธีการฝึกอบรมที่บุคคลที่มีปัญหาและความสนใจตรงกัน มาพบกับผู้ชำนาญการหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อที่จะหาความรู้และหนทางที่จะแก้ปัญหาที่ประสบอยู่ โดยการศึกษาเป็นกลุ่ม

2.14 ทักษะศึกษา (Field Trip) เป็นการนำเอาผู้อบรมไปยังสถานที่อื่น นอกสถานที่จัดอบรมเพื่อศึกษาสภาพการณ์จริงด้วยตนเอง

3. ประเภทพัฒนาเฉพาะตัวบุคคล ซึ่งผู้เข้าอบรมสามารถปรับให้เข้ากับระดับความสามารถในการเรียนรู้ และความสะดวกของตนได้ เช่น

3.1 การสอนแบบสำเร็จรูป (Programmed Instruction) เป็นวิธีการสอนโดยตนเอง โดยปฏิบัติตามขั้นตอนที่ทดสอบและจัดลำดับไว้เป็นอย่างดี เพื่อนำไปสู่ความรู้หรือทักษะตามวัตถุประสงค์ของการสอน และเมื่อจบแต่ละตอน จะมีการประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนได้แก้ไข สิ่งที่ยังไม่เข้าใจ ให้ถูกต้องก่อนที่จะก้าวไปสู่ขั้นตอนต่อไป

3.2 การเสนอแนะ (Coaching) เป็นการสอนแนะโดยหัวหน้างาน หรือผู้บริหารซึ่งมีประสบการณ์มากกว่า จะเป็นผู้คอยให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติงานให้ถูกต้อง แก่ผู้เข้ารับการอบรม

4. ประเภทใช้สื่อในการฝึกอบรม เป็นส่วนประกอบสำคัญ เช่น

4.1 การใช้สไลด์ประกอบเสียง (Slide/tape Presentation)

4.2 การใช้ภาพยนตร์ประกอบ (Instructional)

ขั้นตอนการฝึกอบรม

อ้อม ประนอม (2543, หน้า 8) ซึ่งกล่าวว่า ขั้นตอนในการฝึกอบรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม
2. การกำหนดหลักสูตรฝึกอบรมและโครงการฝึกอบรม
3. การดำเนินการฝึกอบรม
4. การประเมินผลการฝึกอบรม
5. การติดตามผลการฝึกอบรม

สมคิด บางโม (2545, หน้า 19) กล่าวว่า ขั้นตอนในการฝึกอบรมที่มีความกระชับและสามารถนำไปใช้ได้ง่ายมี 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม หมายถึง การที่องค์กรมีปัญหา และอุปสรรคอย่างใดอย่างหนึ่งแล้วสามารถแก้ไขได้ด้วยการฝึกอบรม ปัญหาขององค์กรมีมากมายหลายอย่างการ

ฝึกอบรมมิใช่จะสามารถแก้ปัญหาได้ทุกอย่างเช่น ผลผลิตตกต่ำเพราะ เครื่องจักรเก่าและล้าสมัย ปัญหานี้ไม่สามารถแก้ได้ด้วยการฝึกอบรม ต้องแก้ด้วยการปรับปรุง เครื่องจักรหรือสั่งซื้อเครื่องจักรใหม่จึงจะแก้ได้ ดังนั้นก่อนจะฝึกอบรมใด ๆ จึงต้องหาความจำเป็น ในการฝึกอบรมเสียก่อนว่า จำเป็นต้องฝึกอบรมหรือไม่

2. การสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม เมื่อหาความจำเป็นในการฝึกอบรมได้ แล้วว่าจำเป็นต้อง จัดให้มีการฝึกอบรมและจะต้องฝึกอบรมให้แก่ใครและเรื่องใดบ้าง ขั้นต่อมาก็ต้องสร้างหลักสูตรใน การฝึกอบรมขึ้น หลักสูตรในการฝึกอบรมย่อมมีหลายหลักสูตรเพื่อให้เหมาะสมต่อปัญหาขององค์การ และเหมาะสมต่อพนักงานซึ่งมีหลายระดับและหน้าที่ต่าง ๆ กัน เช่น

- หลักสูตรสัมมนาผู้บริหารระดับสูง
- หลักสูตรสัมมนาผู้บริหารระดับผู้จัดการฝ่าย หรือหัวหน้าฝ่าย
- หลักสูตรสัมมนาผู้บริหารระดับหัวหน้าแผนก
- หลักสูตรฝึกอบรมคอมพิวเตอร์สำหรับพนักงาน

ส่วนประกอบของหลักสูตร การสร้างหลักสูตร ควรมีส่วนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ชื่อหลักสูตร
- วัตถุประสงค์ของหลักสูตร
- ระยะเวลาฝึกอบรม (กำหนดเป็นชั่วโมง)
- หัวข้อวิชาพร้อมกำหนดจำนวนชั่วโมง
- คำอธิบายรายวิชาโดยสังเขป
- เทคนิคการฝึกอบรมแต่ละรายวิชา
- วิธีประเมินผลแต่ละรายวิชา

การสร้างหลักสูตรควรตั้งคณะกรรมการร่างหลักสูตรขึ้น ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ วิชา ผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นต้น

3. การออกแบบโครงการฝึกอบรม เป็นการวางแผนว่าจะฝึกอบรมอะไร เมื่อไร และให้ใคร นั้น จะต้องเขียนนี้เป็นโครงการอย่างละเอียดเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ปกติจะทำโครงการไว้ ล่วงหน้า 1 ปี ถึง 3 ปี โดยใช้หลักสูตรที่เตรียมไว้แล้ว

4. การดำเนินการฝึกอบรม เป็นการนำโครงการที่ได้รับอนุมัติแล้วมาดำเนินการฝึกอบรม ซึ่งจะต้องบริหารโครงการเป็น 3 ระยะ คือ

(1) ระยะเตรียมการ นั่นคือ การเตรียมการก่อนฝึกอบรม
 (2) ระยะฝึกอบรม คือ ตั้งแต่วันแรกของการฝึกอบรมจนถึงวันสิ้นสุดของการ
 ฝึกอบรม

(3) ระยะหลังการฝึกอบรมแล้ว

ทั้ง 3 ระยะมีภารกิจและงานที่จะต้อง ดำเนินการหรือปฏิบัติหลายประการ

5. การประเมินผลการฝึกอบรม เป็นการวัดและประเมินว่าการอบรมเป็นไปตามที่กำหนดไว้
 และบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เพียงใด มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง การประเมินอาจใช้การวัดหลาย ๆ
 วิธี อาจประเมินครั้งเดียวเมื่อสิ้นสุดการฝึกอบรมประเมิน ครั้งระยะเวลาของการฝึกอบรมและเมื่อ
 สิ้นสุดการฝึกอบรมรวมเป็น 2 ครั้งหรือติดตามประเมินผล เมื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมกลับไปปฏิบัติงาน
 แล้ว 6 เดือนถึง 1 ปี รวมเป็น 3 ครั้ง แล้วแต่ความเหมาะสมและความต้องการ

สรุปได้ว่าขั้นตอนในการฝึกอบรมจะต้องดำเนินการตามลำดับ คือ การศึกษาความจำเป็นใน
 การฝึกอบรม กำหนดหลักสูตรและโครงการฝึกอบรม ดำเนินการฝึกอบรม ประเมิน และติดตามผล
 การฝึกอบรม

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม

การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม การประเมิน (Evaluation) หมายถึง กระบวนการพิจารณา
 วิจัยเพื่อให้ทราบว่า การกระทำกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ที่เราทำลงไปนั้น เกิดผลอย่างไรโดยการ
 สังเกตเก็บข้อมูลเอามาเปรียบเทียบกับวัดกับเกณฑ์ วัตถุประสงค์หรือมาตรฐานจากนั้น จึงสรุปว่าดี ไม่ดี
 สูงหรือต่ำกว่ามาตรฐานมากน้อยเพียงใดควรปรับปรุงแก้ไขตรงไหนบ้าง

วิจิตร อาวะกุล (2540, หน้า 240 - 242) กล่าวว่า การประเมินผลหลักสูตรประเมินได้ใน 3
 ระยะ คือ

ระยะที่ 1 เป็นการประเมินหลักสูตรก่อนโครงการระยะนี้จะเป็นการประเมินหลักสูตรก่อน
 ที่จะนำไปใช้ เมื่อสร้างหลักสูตรเสร็จแล้วควรนำมาประเมิน หรือตรวจสอบ ว่าดีหรือไม่เพียงใด มีอะไร
 ต้องแก้ไข หรือมีอะไรขาดตกบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมเสียก่อน

ระยะที่ 2 เป็นการประเมินหลักสูตรในขณะที่ดำเนินการตามหลักสูตรที่ทำขึ้นว่า มี
 ข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข ได้รับการแนะนำจากเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้อง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมวิทยากร

ระยะที่ 3 เป็นการประเมินภายหลังเสร็จสิ้นโครงการแล้ว เป็นการประเมินตามปกติเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

หลักการประเมินหลักสูตรฝึกอบรม เป็นการประเมินเพื่อตัดสินผลของหลักสูตรว่าครอบคลุมเนื้อหา ประเด็นต่าง ๆ เพียงใด ซึ่งปกติจะมีประเด็นที่จะต้องพิจารณา ดังนี้

1. การวิเคราะห์ตัวหลักสูตรหลักเกณฑ์ปฏิบัติ แนวทางการประเมินหลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตรโดยดูที่ความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา ที่จะนำไปสู่ การบรรลุความมุ่งหมาย การจัดวิชา เนื้อหา การจัดประสบการณ์เรียนรู้ว่าถูกต้องหรือไม่ เพียงใด

2. การวิเคราะห์กระบวนการหรือวิธีการนำหลักสูตรไปใช้ว่า นำไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือความมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่ การบริหารโครงการอุปกรณ์ วิธีการเจ้าหน้าที่วิทยากรจะ ต้องนำมาวิเคราะห์ทั้งหมดเพื่อสรุปผลการประเมินอย่างครอบคลุมถูกต้อง

3. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องได้รับการทดลองหรือประเมินว่า มีความรู้ความสามารถหรือทัศนคติที่แท้จริงเพียงไร ตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่อาจทดสอบทางอ้อมจากการสังเกตการณ์ทำงาน หรือสอบถามจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บังคับบัญชา นายจ้าง ว่ามีความเห็น หรือ ความพอใจเพียงใด

4. แม้ว่าการประเมินหลักสูตรจะได้กระทำอย่างดีแล้วก็ตามในการประเมินไม่ควรละเลย ที่จะวิเคราะห์ประสิทธิภาพและวิธีการประเมินผลหลักสูตรอาจมีข้อบกพร่อง อันเกิดจากการประเมินก็เป็นได้

สำหรับการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมในทางปฏิบัติ เริ่มตั้งแต่การฝึกอบรมไปจนถึงภายหลังสิ้นสุดการฝึกอบรมไปแล้ว แบ่งได้ 4 ประเภท ดังนี้

1. วัดผลก่อนและหลัง การวัดผลตอนแรก (Pre - test) เป็นการวัดผลก่อนเริ่ม การอบรมกับการวัดผลตอนท้าย (Post - test) หลังเสร็จสิ้นการอบรมและนำผลมาเปรียบเทียบความแตกต่างของของสัมฤทธิ์ของผู้เข้ารับการอบรม

2. การจัดตั้งมาตรฐานในการปฏิบัติงานเพื่อประเมินว่าหลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมมาแล้ว มีทักษะในการทำงานสูงขึ้น หรือไม่

3. สังเกตการณ์ปฏิบัติงานที่กำหนดเป็นมาตรฐานวิธีนี้ จะกำหนดลักษณะของงาน ที่สังเกตเป็นมาตรฐานขั้นแล้ว ให้คะแนนปฏิบัติหรืออาจสังเกตปริมาณผลผลิตก็ได้ จากนั้น จึงนำผลที่สังเกตได้มาเปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้

4. การสังเกตปฏิบัติงานโดยรวมความแตกต่างจากวิธีที่ 3 ตรงที่งานที่สังเกตเป็นงานรวมไม่ได้แยกออกมากำหนดไว้เพื่อการสังเกตอย่างหนึ่งอย่างใดโดยเฉพาะ แต่ในส่วนวิธีการสังเกต จะดำเนินการแบบเดียวกับวิธีที่ 3

สรุป การประเมินหลักสูตรฝึกอบรม หมายถึง การพิจารณาคุณภาพของหลักสูตร โดยใช้ผลการวัดในแง่ต่าง ๆ ของสิ่งที่จะประเมินนำมาพิจารณาร่วมกัน เช่น หลักสูตรนอกจากนั้น ผลของการประเมินยังเป็นตัวบ่งชี้ให้เห็นถึงปัญหาอุปสรรคของการฝึกอบรม

ความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Action Research) เป็นวิธีการหนึ่งของการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียน ซึ่งเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนในการกำหนดประเด็นปัญหาในห้องเรียนมาหาแนวทางการแก้ปัญหานั้นเอง ทั้งนี้การวิจัยในชั้นเรียนมีรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายของการวิจัยในชั้นเรียน

ราตรี นันทสุคนธ์ (2554 : 25) การวิจัยชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการหาความรู้ใหม่ ๆ รวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนของตนเองหรือเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ผลการวิจัยใช้ได้เฉพาะกลุ่มที่ทำการศึกษา บางที่เราเรียกว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (Classroom Action Research) หรือการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

สุวิมล ว่องวานิช (2560 : 21) ได้ให้ความหมายวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การวิจัยที่ทำโดยครูผู้สอนในชั้นเรียนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน หรือส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียนนี้เป็นการวิจัยที่ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที

อรอุมา รุ่งเรืองวนิชกุล (2556 : 36) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน หมายถึง การใช้กระบวนการวิจัยโดยครูผู้สอน เพื่อใช้แก้ไขปัญหาในชั้นเรียน โดยมุ่งที่จะนำผลการวิจัยมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพ นอกจากนี้มีการสะท้อนข้อมูลจากผลการปฏิบัติให้กับเพื่อนร่วมงานเพื่อมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โดยการวิพากษ์ อภิปราย เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ทั้งครูและนักเรียน

นพเก้า ณ พัทลุง (2556 : 4) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนนี้เป็นการวิจัยในบริบทของชั้นเรียนนี้เป็นกระบวนการศึกษาหรือเรียนรู้ของครูอย่างเป็นระบบในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนของตน ผลจากการวิจัยนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ได้ทันทีที่การวิจัยดังกล่าวเปิดโอกาสให้ครูสะท้อนการสอนของตนเองเพื่อเกิดการเรียนรู้แก่ครูระหว่างครูด้วยกัน ระหว่างครูกับผู้เรียน และบุคคลที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ

พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2556 : 34) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการที่มุ่งเป้าหมายเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการวางแผนแก้ปัญหา โดยศึกษาสภาพการณ์หรือปัญหาการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน และครูแสวงหาวิธีการหรือนวัตกรรมในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ ปฏิบัติการแก้ปัญหาหรือพัฒนาสังเกตผลหรือตรวจสอบผลการแก้ปัญหา และสะท้อนผลกลับต่อการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อหาทางปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนบรรลุผลสำเร็จของการแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

วลัยรัตน์ สุวรรณชัยรบ (2558 :12) กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนนี้เป็นกระบวนการศึกษาค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนของครูซึ่งดำเนินการควบคู่ไปกับการสอนในชั้นเรียน มุ่งเพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยการนำนวัตกรรมหรือวิธีการที่เหมาะสมมาใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาดังกล่าวเพื่อทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

สรชัย พิศาลบุตร (2555 : 15) ได้กล่าวว่า การวิจัยในชั้นเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อหาความรู้เกี่ยวกับผู้เรียน ผู้สอน กระบวนการเรียนการสอน และสภาพแวดล้อมของห้องเรียน ซึ่งส่วนใหญ่มักจะเป็นห้องเรียนห้องใดห้องหนึ่งโดยทำไปพร้อม ๆ กับการเรียนการสอนในห้องเรียนนั้นตามปกติ โดยที่ผู้เรียนอาจจะไม่ทราบว่าผู้สอนกำลังทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่

สรุปว่าการวิจัยในชั้นเรียน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานของผู้สอนที่มุ่งแก้ปัญหา พัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนทั้งในแง่ของผู้เรียนและผู้สอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อผู้เรียน และเป็นการดำเนินการที่ควบคู่ไปกับการสอนในห้องเรียน ต้องทำอย่างรวดเร็ว นำผลไปใช้ทันที

ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการแสวงหาวิธีการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนในห้องเรียนของตนเอง ด้วยการสร้างองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ ซึ่งมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในวิชาชีพครู ทั้งในแง่ของ ผู้เรียน ผู้สอน และโรงเรียน

สุวิมล ว่องวานิช (2553 : 25) กล่าวว่า การปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาวิชาชีพครู เนื่องจากให้ข้อค้นพบที่ได้มาจากกระบวนการ สืบค้นที่เป็นระบบและเชื่อถือได้ ทำให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และครูเกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วม นำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ และด้วยหลักการสำคัญของการวิจัยปฏิบัติการที่เน้นการสะท้อนผล ทำให้การวิจัยแบบนี้ส่งเสริมบรรยากาศของการทำงานแบบประชาธิปไตยที่ทุกฝ่ายเกิดการเปลี่ยนแปลงประสบการณ์และยอมรับในข้อค้นพบร่วมกัน

พินันท์ คงคาเพชร (2552 : 12-13) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันเป็นอย่างมาก ผลของการวิจัยจะสะท้อนและก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับการปฏิบัติการสอนของครูให้มีความเหมาะสมกับผู้เรียน

นอกจากนี้การวิจัยในชั้นเรียนยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาวิชาชีพครู เพราะข้อค้นพบที่ได้จะก่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาผู้ที่มีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ร่วมกัน

จิตติรัตน์ แสงเลิศอุทัย และชัยยุทธ มณีรัตน์ (2562 : 3) ได้กล่าวว่าการวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยที่มีประโยชน์ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนรู้ที่สำคัญหลายประการ ดังนี้

1) การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูได้ค้นพบนวัตกรรมใหม่ที่ใช้ในการแก้ปัญหา การพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ เนื่องจากการวิจัยในชั้นเรียนเป็นกระบวนการค้นหาความรู้ ความจริงด้วยวิธีการที่เป็นระบบ และเชื่อถือได้

2) การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูได้พัฒนาความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา แสวงหานวัตกรรมในการแก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาผู้เรียนและการจัดการเรียนรู้ของตนเองได้

3) การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูเป็นครูมืออาชีพที่สามารถพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่สำคัญตามมาตรฐานการเรียนรู้ได้

4) การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ครูสามารถสร้างองค์ความรู้ และนำไปต่อยอดเป็นความรู้ใหม่ที่ใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียนได้

5) การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ ครูเกิดทักษะการวิจัย ความสามารถในการประยุกต์ใช้ และ ความพยายามแสวงหาทางเลือกที่จะนำไปสู่ การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

6) การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถที่จำเป็น และ สำคัญต่อการนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต

7) การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนได้รับโอกาสในการเรียนรู้ ด้วยนวัตกรรมกรรมที่มีความ หลากหลายทันสมัยและมีความเหมาะสมต่อการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน ได้อย่างเต็มที่

8) การวิจัยในชั้นเรียนทำให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบ มีการเก็บรวบรวม ข้อมูลด้านพัฒนาการความสามารถ จุดเด่นและจุดด้อยที่ควรได้รับการพัฒนาทั้งรายบุคคลและราย กลุ่ม

จะเห็นได้ว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีคุณค่าต่อผู้วิจัย ซึ่งได้แก่ครูผู้สอนสำหรับใช้พัฒนาตนเอง พัฒนาการเรียนการสอน พัฒนาผู้เรียน และมีคุณค่าต่อกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งได้แก่ นักเรียนจะได้รับการ พัฒนาหรือแก้ปัญหาได้ตรงประเด็น ส่งผลต่อนักเรียนในอนาคต

ลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนมีลักษณะที่แตกต่างจากการทำวิจัยทั่วไป เนื่องจากเป็นการศึกษาเพื่อ แก้ปัญหาหรือพัฒนาเฉพาะกลุ่มในด้านการเรียนการสอน ซึ่งมีลักษณะสำคัญที่ครูจะต้องคำนึงถึง ดังนี้

1. ครูผู้สอนในแต่ละสาระการเรียนรู้ควรเป็นผู้ทำวิจัย ไม่ใช่ นักการศึกษาซึ่งไม่ได้เป็นผู้ ปฏิบัติการสอนในห้องเรียนจริง ๆ เพราะครูเป็นผู้รับผิดชอบกับผู้เรียนโดยตรง ได้รู้ ได้เห็นและได้ สัมผัส ผู้เรียนของตนเองตลอดเวลา ครูผู้สอนจึงมีความเหมาะสมที่สุดในการทำวิจัยปฏิบัติการในชั้น เรียน ซึ่งใน การทำวิจัยนั้นไม่จำเป็นที่ครูแต่ละคนจะต้องทำวิจัยแยกกัน การวิจัยปฏิบัติการในชั้น เรียนนั้น ครูสามารถ ร่วมกันทำวิจัยเป็นทีมได้ เช่น อาจจะเป็นครูผู้สอนในระดับชั้นเดียวกันห้องเรียน เดียวกัน แต่สอนต่าง กลุ่มสาระวิชาหรืออาจจะเป็นครูที่สอนในกลุ่มสาระวิชาเดียวกัน แต่อยู่ต่าง ระดับชั้นก็ได้

2. ปัญหาในการวิจัย ควรเกิดจากปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียนของครูผู้สอน ซึ่งเกิดจากการ สังเกตและการรู้จักวิเคราะห์ปัญหาของผู้เรียนที่พบขณะที่ปฏิบัติการสอน อันจะนำไปสู่ความสนใจที่ จะ แก้ไขปัญหาการเรียนของผู้เรียนด้วยวิธีการของตนเอง ดังนั้นการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนจึงไม่ จำเป็นต้องทำเป็นงานวิจัยขนาดใหญ่หรือนำปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมมาทำวิจัย แต่ควรเป็นปัญหาวิจัย

ที่เกิดขึ้นภายในชั้นเรียนของครู ซึ่งครูคิดว่ามีผลสำคัญและมีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขให้ ทันที

3. ใช้กระบวนการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ โดยจะต้องมีการกำหนดปัญหาการวิจัยอย่างชัดเจน และดำเนินการตามขั้นตอนตามระเบียบวิธีวิทยาการวิจัย มีการหาคุณภาพของเครื่องมือการวิจัย และสามารถพิสูจน์ได้ทุกขั้นตอนการวิจัย

4. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ไม่จำเป็นต้องใช้กระบวนการสุ่ม (sampling) เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนที่ครูต้องการพัฒนาศักยภาพ เช่น อาจจะเป็นผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ต่ำกว่าเกณฑ์ของ รายวิชาหรือผู้เรียนที่มีความสามารถและครูต้องการพัฒนาศักยภาพให้สูงขึ้นก็ได้ ดังนั้นแล้วการเลือก กลุ่มตัวอย่างอาจใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงก็ได้ (purposive sampling)

กล่าวได้ว่าวิจัยในชั้นเรียนเป็นหน้าที่ของครูผู้สอน ที่ดำเนินการในชั้นเรียนที่สอน กำหนดประเด็นปัญหาจากสถานการณ์จริง นำนวัตกรรมแก้ปัญหาด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ตามระเบียบวิธีวิจัย และทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนจริง ๆ

กระบวนการการวิจัยในชั้นเรียน

การวิจัยในชั้นเรียนดำเนินการวิจัยอย่างเป็นระบบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ดังที่

พิมพันธ์ เตชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2554 : 1) ได้นำเสนอกระบวนการวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนไว้ 6 ขั้นตอน ได้แก่ กำหนดปัญหาวิจัย ตั้งสมมุติฐาน ออกแบบวิจัย ดำเนินการวิจัย สรุปการวิจัย และการสะท้อน ความคิด

ไพจิตร สดวกการ และศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2554 : 20-21) ได้อธิบายถึงขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน 6 กระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญที่ครูต้องสำรวจว่า มีอะไร เกิดขึ้น สิ่งนั้นเป็นปัญหาหรือไม่ และหากสภาพที่เกิดขึ้นแสดงถึงปัญหาที่ต้องแก้ไขหลายประการ ครูก็ ต้องจัดลำดับความสำคัญก่อนหลังของปัญหาเหล่านั้น โดยพิจารณาจากความรุนแรงของปัญหาว่าปัญหาใดควรได้รับการแก้ไขก่อนครูสามารถสำรวจและวิเคราะห์ปัญหาได้หลายลักษณะ เช่น วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในแง่มุมต่าง ๆ ตรวจสอบรูปแบบฝึกหัด สังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ศึกษาข้อมูลจากการ ประเมินของผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2. วิเคราะห์สาเหตุของปัญหา เมื่อเลือกปัญหาได้แล้วต้องวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา เพื่อจะได้แก้ปัญหาได้ตรงเหตุ ปัญหาจึงจะได้รับการแก้ไขให้ลุล่วงได้ สาเหตุของปัญหาอาจเกิดจาก พฤติกรรมการสอน การใช้สื่อหรือการวัดผลของครู ทักษะคติ พื้นฐานภูมิหลัง นิสัยหรือพฤติกรรมของผู้เรียน ระดับความยากหรือปริมาณของเนื้อหาวิชาหรือบรรยากาศการเรียนรู้ที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น ห้องเรียนคับแคบ ร้อน แสงสว่างไม่พอ แหล่งเรียนรู้สำหรับศึกษาค้นคว้าไม่เพียงพอ เป็นต้น ในกรณี ที่พบว่าสาเหตุของปัญหามีหลายสาเหตุ อาจเลือกสาเหตุที่มีความสำคัญซึ่งเป็นสาเหตุต้นตอของ สาเหตุอื่น ๆ ซึ่งถ้าแก้สาเหตุต้นตอได้จะทำให้สาเหตุอื่นถูกกำจัดไปด้วย และนำสาเหตุที่เหลือมาวิจัย ต่อได้ตาม ช่วงเวลาต่าง ๆ ทำให้เกิดการท้าวิจัยในชั้นเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ศึกษาหาวิธีการในการแก้ปัญหา เมื่อครูได้วิเคราะห์ปัญหาและสาเหตุของปัญหาแล้ว เพื่อที่จะให้ได้แนวทางในการแก้ปัญหา ครูต้องศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ หลักสูตร ตำรา คู่มือ ผลงานวิจัย เพื่อครูจะได้ทราบว่าปัญหาที่คล้ายกับปัญหาที่ประสบอยู่นั้นมีผู้ใด ศึกษาไว้บ้าง ใช้วิธีใดในการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาเป็นอย่างไร จะทำให้ครูเห็นแนวทางในการ แก้ปัญหาได้ชัดเจนขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นกิจกรรม หรือสื่อช่วยการเรียนรู้ เช่น กิจกรรมกลุ่มแบบต่าง ๆ สถานการณ์จำลอง บทเรียนสำเร็จรูป บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) คอมพิวเตอร์ช่วยการ เรียนรู้ (CAL) เป็นต้น

4. พัฒนานวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหา จากการศึกษาในขั้นที่ 3 ครูจะได้ทางเลือกในการ แก้ปัญหาที่เป็นไปได้ ซึ่งครูต้องศึกษาและออกแบบหรือพัฒนานวัตกรรม วิธีการ หรือสื่อช่วยการ เรียนรู้ ที่จะใช้ในการแก้ปัญหา แล้วดำเนินการหาคุณภาพจากผู้รู้หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้น ๆ โดยนำ นวัตกรรม วิธีการหรือสื่อต้นแบบที่พัฒนาขึ้นไปให้เพื่อนครู ศึกษานิเทศก์ หรือนักวิชาการที่เกี่ยวข้อง กับเรื่องที่ศึกษา ตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และให้ข้อเสนอแนะ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข เตรียมนำไปใช้กับผู้เรียน ของตน

5. นำนวัตกรรมหรือวิธีการแก้ปัญหาไปใช้ ครูนำนวัตกรรม วิธีการหรือสื่อที่สร้างขึ้นในขั้นที่ 4 ไปใช้กับผู้เรียนของตน โดยระบุขั้นตอนการดำเนินการอย่างชัดเจน แล้วเก็บรวบรวมข้อมูล เช่น สังเกต และบันทึกพฤติกรรมเบื้องต้นของผู้เรียนก่อนใช้ เมื่อใช้เสร็จแล้วสังเกตและบันทึกพฤติกรรม อีกระยะ หนึ่ง เพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์หาความเปลี่ยนแปลงของผลที่เกิดขึ้น โดยครูผู้วิจัยต้องสร้าง เครื่องมือ หรือกำหนดวิธีการที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เช่น ใช้แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมิน การปฏิบัติงาน แบบทดสอบ เป็นต้น รวมทั้งแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูล

6. ตรวจสอบและสรุปผล เมื่อรวบรวมข้อมูลได้แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยอาจใช้การแจกแจง นับหรือเลือกใช้สถิติที่เหมาะสม แล้วสรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูล หากยังไม่สามารถแก้ปัญหา ได้ตามที่ต้องการ ก็จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข โดยย้อนกลับไปตรวจสอบในขั้นต่าง ๆ แล้วนำกิจกรรม หรือสื่อที่ปรับปรุงแล้วไปใช้อีก จนกระทั่งสามารถแก้ปัญหาได้ตามที่ต้องการ เขียนสรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 5 ผลการวิจัยที่ได้ก็จะเป็นผลของการแก้ไขปรับปรุงในวงจรการพัฒนา คุณภาพการจัดการเรียนรู้ด้วย

นอกจากนี้ สุนี บุญพิทักษ์ (2557 : 214-216) ได้อธิบายถึงขั้นตอนกระบวนการทำวิจัยในชั้นเรียนตามลำดับ โดยเริ่มจาก 1) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนปฐมวัย 2) ครูพบปัญหาในชั้นเรียน เช่น เด็กปฐมวัยไม่เก็บของเล่นของใช้ส่วนตัว ปรับตัวเข้ากับเพื่อนไม่ได้ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อ ใหญ่ กล้ามเนื้อเล็กไม่แข็งแรง กล้ามเนื้อมือ-ตา ไม่ประสานสัมพันธ์กัน เป็นต้น 3) จัดลำดับความสำคัญของปัญหา หรือเป้าหมายการพัฒนาเด็ก สิ่งที่เร่งด่วนควรได้รับการแก้ไขก่อน 4) ใต้ปัญหาที่ ครูจะใช้เครื่องมือวิจัยชั้นเรียนมาแก้ปัญหา 5) ศึกษา อ่านทำความเข้าใจขั้นตอนกระบวนการทำวิจัยชั้นเรียน หรือถามผู้มีประสบการณ์ 6) จากปัญหาที่ได้ ครูคิด วิเคราะห์ ตรึกตรอง จะใช้กิจกรรมอะไร สื่อ อะไร แผนการจัดประสบการณ์อย่างไร วิธีการอะไรมาใช้แก้ปัญหา ซึ่งที่กล่าวมานี้เรียกว่า การมองหา “นวัตกรรม” โดยการศึกษาสาเหตุจากผู้ปกครอง จากการสังเกตของครู ปรึกษาครูห้องข้างเคียง อ่าน หลักสูตร เอกสาร หนังสือ ตำรา อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น 7) ใต้นวัตกรรมที่จะมาใช้ แก้ปัญหาหรือมาพัฒนาความสามารถของเด็ก 8) เขียนชื่อเรื่องวิจัยชั้นเรียน ชื่อเรื่องประกอบด้วย จะทำ อะไร ทำอย่างไร ทำกับใคร และทำที่ไหน 9) ศึกษาอ่านเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปร ในชื่อเรื่องนั้น ๆ โดยทั่วไปจะมีสองตัวแปร คือ ตัวแปรต้นหรือตัวแปรอิสระ หมายถึง นวัตกรรมที่ครูจะ นำมาใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของเด็ก เช่น นิทานคุณธรรม ตัวแปรตาม หมายถึง ประเด็น ปัญหาของเด็กปฐมวัย เช่น พฤติกรรมต่าง ๆ หรือความสามารถของพัฒนาการด้านต่าง ๆ 10) วางแผน สร้างนวัตกรรมที่จะมาใช้แก้ปัญหาและเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ตลอดจนการตรวจสอบคุณภาพของ นวัตกรรมและเครื่องมือเก็บข้อมูล 11) เขียนโครงสร้างวิจัยชั้นเรียนปฐมวัย ประกอบด้วย 3 บท ได้แก่ บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และบทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัยชั้นเรียน 12) นำนวัตกรรม เครื่องมือเก็บข้อมูล ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงแก้ไข 13) ลงมือปฏิบัติตามโครงร่างวิจัยชั้นเรียน และ 14) สรุปเขียนรายงานวิจัยชั้นเรียนปฐมวัย

จะเห็นได้ว่าการทำวิจัยในชั้นเรียนสามารถสรุปเป็นกระบวนการ 1 ชั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การปฏิบัติการสอนในชั้นเรียน

ขั้นที่ 2 การค้นพบปัญหาและเรียงลำดับความสำคัญของปัญหา

ขั้นที่ 3 การกำหนดปัญหาการวิจัย

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา

ขั้นที่ 5 การศึกษาและพัฒนาวัตกรรมการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 6 การสร้างเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้สำหรับประเมินผลการใช้วัตกรรมการ
การ แก้หรือพัฒนาผู้เรียน

ขั้นที่ 7 การทดลองใช้นวัตกรรม

ขั้นที่ 8 การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อตรวจสอบผลการใช้นวัตกรรม

ขั้นที่ 9 การวิเคราะห์ผลการใช้นวัตกรรมแก้ปัญหาหรือพัฒนาผู้เรียน

ขั้นที่ 10 การเขียนรายงานวิจัยในชั้นเรียน

สมรรถนะของครุณักวิจัย

ความสามารถในการการวิจัยในชั้นเรียนเป็นมาตรฐานหนึ่งของวิชาชีพครูด้านความรู้ที่
กำหนดให้ ผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูมีความรู้เกี่ยวกับการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาผู้เรียน และให้มี
สมรรถนะ เลือกใช้ผลการวิจัยไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ รวมถึงทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
และพัฒนาผู้เรียนได้ (ราชกิจจานุเบกษา.2563 :10) นั้นหมายถึง ครูประจำการและครูก่อนประจำการ
จำเป็นต้องมี สมรรถนะของการเป็นครุณักวิจัย ทั้งนี้สมรรถนะของครุณักวิจัยอรอุมา รุ่งเรืองวิชกุล
(2556 : 220- 223) ได้สรุปไว้ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านจิตวิจัย และด้านทักษะ
ปฏิบัติการวิจัย ซึ่งมี รายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจ ประกอบด้วย

1.1 สมรรถนะเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นทางการวิจัยและมโนทัศน์ของการวิจัย ได้แก่ 1) มี
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแสวงหาความรู้ความจริง 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
ความหมาย ลักษณะของงานวิจัยในชั้นเรียน 3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการวิจัย
และ จรรยาบรรณนักวิจัย 4) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัย และ 5) มีความรู้ความ
เข้าใจ เกี่ยวกับประเภทของการวิจัย

1.2 สมรรถนะเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่

1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ กำหนดวัตถุประสงค์/สมมติฐานการวิจัย 3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวแปรการวิจัย 4) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตข้อจำกัด ข้อตกลงเบื้องต้นและนิยามศัพท์เฉพาะ และ 5) มีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย

1.3 สมรรถนะเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการสืบค้นสารสนเทศและหาแหล่งความรู้ที่

ช่วย ในการวิจัย ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งในการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัย รวมทั้ง ผู้ให้คำปรึกษาในการวิจัย 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ โดยใช้ คอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ต

1.4 สมรรถนะเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ 1) มีความรู้ความ

เข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัยเบื้องต้น เช่น รูปแบบการวิจัยแบบไม่ทดลอง แบบกึ่งทดลอง และแบบ ทดลอง 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่ทำให้งานวิจัยมีความเที่ยงตรง 3) มีความรู้ ความ เข้าใจเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 4) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดขนาดและ เลือ ก กลุ่มตัวอย่าง 5) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อมูลและชนิดของข้อมูล 6) มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับ หลักการสร้างเครื่องมือวิจัย 7) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น 8) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของสถิติในการวิจัย 9) มี ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับมโนทัศน์และข้อตกลงเบื้องต้นของการใช้สถิติพื้นฐานและสถิติในการ ทดสอบ สมมติฐาน 9) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการอ่านและแปลค่าสถิติพื้นฐานและการนำเสนอ ผลการ วิเคราะห์

1.5 สมรรถนะความรู้ความเข้าใจการอ่านและวิเคราะห์รายงานการวิจัย ได้แก่ 1) มี

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนเค้าโครงและรายงานการวิจัย 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลัก การศึกษางานวิจัยเบื้องต้นการอ่านงานวิจัยได้เข้าใจถึงวิธีการและผลการวิจัย

2. ด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย

2.1 ความตั้งใจเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นต่อการ

พัฒนาวิชาชีพ 2) เห็นคุณค่าของการทำวิจัยและการนำผลการวิจัยมาใช้ 3) ไม่เห็นการวิจัยเป็นเรื่อง ยุ่งยากหรือกลัวการวิจัย 4) พอใจต่อการติดตามอ่านผลงานวิจัยจากแหล่งพิมพ์เผยแพร่ต่าง ๆ 5) ให้ ความร่วมมือกับผู้อื่นในการทำวิจัย

2.2 สนใจใฝ่รู้และมีวิธีการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) ตื่นตัวอยากรู้อยากเห็นในการค้นหาปัญหาหรือคำตอบ 2) สนใจและค้นคว้าหาความรู้ 3) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการวิจัย

2.3 มีเหตุผลเชิงวิชาการ ประกอบด้วย 1) แสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล 2) ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์เชิงวิชาการ 3) ใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจหรือทำงาน

2.4 มีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบ ประกอบด้วย 1) ตั้งใจทำงาน 2) สามารถทำงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงได้ดี 4) รับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน 5) มีจรรยาบรรณการวิจัย หมายถึง การเคารพในสิทธิมนุษยชนของกลุ่มตัวอย่าง และการไม่บิดเบือนข้อมูลทางวิชาการหรือมีความซื่อสัตย์เชิงวิชาการ

3. ด้านทักษะปฏิบัติ ประกอบด้วย

3.1 สมรรถนะเกี่ยวกับความสามารถในการกำหนดปัญหาการวิจัย ประกอบด้วย 1) สามารถ กำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน 2) สามารถระบุปัญหาและความสำคัญของปัญหาได้ตรงประเด็น 3) สามารถกำหนดวัตถุประสงค์/สมมติฐานการวิจัยได้ 4) สามารถระบุตัวแปรสำคัญในการวิจัยได้ 5) สามารถกำหนดขอบเขต ข้อตกลงเบื้องต้นหรือข้อจำกัดในการวิจัยได้ 6) สามารถระบุความสำคัญ/ ประโยชน์การวิจัยได้ และ 7) สามารถสร้างกรอบแนวคิดโดยอิงทฤษฎีเป็นพื้นฐานได้

3.2 สมรรถนะทักษะในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศในการวิจัย ประกอบด้วย 1) สามารถศึกษาได้ครอบคลุมเหมาะสมกับเรื่องที่วิจัย 2) สามารถศึกษาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการสืบค้นโดยใช้คอมพิวเตอร์ได้

3.3 สมรรถนะเกี่ยวกับทักษะในการดำเนินการวิจัย ได้แก่ สามารถออกแบบการวิจัยในงาน ของตนเองได้ สามารถกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยได้ สามารถเลือกเครื่องมือการ วิจัยและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัยได้ สามารถใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม สามารถใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลได้เหมาะสมกับงานวิจัย สามารถใช้เครื่องคิดคำนวณหรือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถแปลความหมายผลการวิเคราะห์และลง ข้อสรุปผลการวิจัยได้ สามารถให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยได้ สามารถวิเคราะห์และระบุแนว ทิศทางการนำผลการวิจัยไปใช้

3.4 สมรรถนะเกี่ยวกับความสามารถในการวิเคราะห์และระบุแนวทางในการนำผลการวิจัย ไปประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 1) สามารถอ่าน แปลความหมาย และเข้าใจผลการวิจัยในเรื่องที่อ่าน 2) วิเคราะห์วิจารณ์ผลงานวิจัยที่ศึกษาได้อย่างมีเหตุผล 3) สามารถระบุแนวทางในการ

นำผลการวิจัย ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน 4) สามารถเชื่อมโยงผลการวิจัยที่ศึกษาไปสู่แนวทางการสร้าง งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไพวัน พะจัน และคณะ (2561 : 219 -222) กล่าวว่า สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครู ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจในการวิจัยในชั้นเรียน 2) ด้านเจตคติในการวิจัยใน ชั้นเรียน และ 3) ด้านทักษะปฏิบัติในการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย

1.1 สมรรถนะเกี่ยวกับความรู้เบื้องต้นทางการวิจัย ประกอบด้วย 9 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการแสวงหาความรู้ความจริง 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของ งานวิจัย 3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของงานวิจัยในชั้นเรียน 4) มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัยในชั้นเรียน 5) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเภทของ การวิจัยในชั้นเรียน 6) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการและขั้นตอน การวิจัยในชั้นเรียน 7) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเชื่อถือได้ของรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 8) มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับข้อจำกัดของการวิจัยในชั้นเรียน และ 9) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณของนักวิจัย

1.2 สมรรถนะเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความ เป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน 3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ กำหนด วัตถุประสงค์/สมมติฐานการวิจัย 4) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญและประโยชน์ ของการวิจัย และ 5) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขอบเขตของการวิจัยในชั้นเรียนและนิยามศัพท์ เฉพาะ 6) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัยในชั้นเรียน

1.3 สมรรถนะเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ของการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการ วิจัย 3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศที่ใช้แสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะ วิจัย และ 4) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนรายงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย

1.4 สมรรถนะเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 6 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแบบแผนการทดลองในการวิจัยในชั้นเรียน 2) มี

ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประชากรและกลุ่มตัวอย่าง 3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา 4) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ 5) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย ได้แก่ ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น 6) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในชั้นเรียน

1.5 สมรรถนะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์เชิงปริมาณการวิจัยในชั้นเรียน 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิจัยในชั้นเรียน

1.6 สมรรถนะเกี่ยวกับการเขียนรายงาน และแนวทางในการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปฏิบัติในการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 2) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน และ 4) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางในการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไปประยุกต์ใช้

2. ด้านเจตคติในการวิจัยในชั้นเรียน

2.1 สนใจใฝ่รู้และมีวิธีการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 2) ตื่นตัว อยากรู้อยากเห็นในการค้นหาปัญหาหรือคำตอบ 3) สนใจและค้นคว้าหาความรู้ 4) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เกี่ยวกับการวิจัย

2.2 มีเหตุผลเชิงวิชาการ ประกอบด้วย 1) แสดงความคิดเห็นได้อย่างมีเหตุผล/ไตร่ตรอง 2) ยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์เชิงวิชาการ 3) ใช้ข้อมูลสารสนเทศเป็นพื้นฐานในการตัดสินใจหรือทำวิจัย

2.3 มีความมุ่งมั่นและรับผิดชอบ ประกอบด้วย 1) ตั้งใจทำงาน/มีความขยัน 2) สามารถทำงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงได้ดี 3) รับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงาน

2.4 มีจรรยาบรรณการวิจัย ประกอบด้วย 1) ไม่บิดเบือนข้อมูลเชิงวิชาการหรือมีความซื่อสัตย์เชิงวิชาการ 2) เคารพในสิทธิมนุษยชนของกลุ่มตัวอย่าง 3) มีความอดทน รู้จักรอคอย 4) ให้ความร่วมมือกับผู้อื่นในการวิจัย /สามารถทำงานเป็นทีม

3. ด้านทักษะปฏิบัติในการวิจัยในชั้นเรียน

3.1 สมรรถนะเกี่ยวกับทักษะในการกำหนดปัญหาการวิจัย ประกอบด้วย 1) ช่างสังเกตอย่างมีระบบ 2) ใฝ่หาความรู้ความเปลี่ยนแปลงของชั้นเรียน 3) สามารถทำงานอย่างเป็นระบบ 3) ให้ความสำคัญกับปัญหาการวิจัย

สามารถ กำหนดปัญหาการวิจัยในชั้นเรียน 4) สามารถเขียนความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ได้ตรง ประเด็น 5) สามารถกำหนดวัตถุประสงค์/สมมติฐานการวิจัยได้ 6) สามารถระบุตัวแปรที่สำคัญในการ วิจัยได้ 7) สามารถกำหนดขอบเขต ข้อตกลงเบื้องต้นหรือข้อจำกัดในการวิจัยได้ 8) สามารถระบุ ความสำคัญ/ประโยชน์การวิจัยได้ 9) สามารถสร้างกรอบแนวคิดโดยอิงทฤษฎีเป็น พื้นฐานได้/สามารถในเชิง สังเคราะห์

3.2 สมรรถนะทักษะในการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ศึกษาได้ ครอบคลุมเหมาะสมกับเรื่องที่วิจัย 2) สามารถศึกษาข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และการ สืบค้นโดยใช้คอมพิวเตอร์ได้ และ 3) สามารถเขียนรายงานเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยได้อย่าง ชัดเจน

3.3 สมรรถนะเกี่ยวกับทักษะในการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 1) สามารถออกแบบ การวิจัยในงานของตนเองได้ 2) สามารถกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยได้ 3) สามารถ เลือกและพัฒนานวัตกรรมในการวิจัยในชั้นเรียนได้ 4) สามารถสร้างเครื่องมือการวิจัยและ ตรวจสอบ คุณภาพเครื่องมือการวิจัยได้ และ 5) สามารถใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลได้อย่างเหมาะสม

3.4 สมรรถนะเกี่ยวกับทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณในการวิจัยในชั้นเรียน และ 2) สามารถวิเคราะห์ ข้อมูลเชิงคุณภาพในการวิจัยในชั้นเรียน

3.5 สมรรถนะเกี่ยวกับทักษะในการเขียนรายงานและการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไป ประยุกต์ใช้ ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) สามารถเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนตามหลักการ และรูปแบบของการรายงานการวิจัยในชั้นเรียน 2) สามารถอ่าน แปลความหมาย และเข้าใจ ผลการวิจัยในชั้นเรียนในเรื่องที่อ่าน และ 3) สามารถระบุแนวทางในการนำผลการวิจัยในชั้นเรียนไป ประยุกต์ใช้

ดังนั้นสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน เป็นความสามารถของบุคคลในการใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่ตนมีอยู่ในจัดการเรียนการสอนหรือการแก้ปัญหาต่าง ๆ จนประสบความสำเร็จในระดับใดระดับหนึ่ง ซึ่งแสดงออกทางพฤติกรรมการปฏิบัติที่สามารถวัดและประเมินผล ได้ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือคุณลักษณะและความสามารถอื่น ๆ ที่ช่วยให้บุคคลหรือกลุ่ม บุคคลประสบความสำเร็จในการทำภารกิจนั้น

แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน

การเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนให้กับนักศึกษาวิชาชีพรู ถูกกำหนดโดยองค์รววิชาชีพออยู่แล้ว ซึ่งสถาบันการผลิตครูได้บรรจุรายวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยไว้ในโครงสร้างของหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิตมาอย่างต่อเนื่อง ถึงกระนั้น จุฑามาส ศรีจำนงค์. (2560 : 134-135). ได้กล่าวถึงแนวทางการเสริมสร้างสมรรถภาพการวิจัยในชั้นเรียนกับนักศึกษาวิชาชีพรูไว้ดังนี้

1. แนวทางการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านความรู้ ควรได้รับการฝึกอบรมเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน การวิเคราะห์หลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อและนวัตกรรมการศึกษา การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือการวิจัย โดยควรมีเอกสารประกอบความรู้ในการทำวิจัยในชั้นเรียนพร้อมตัวอย่างประกอบ ควรเชิญวิทยากรหรือผู้ประสบการณ์ในการทำ วิจัยแต่ละสาขาวิชามาให้ความรู้และแนะนำการทำวิจัยในชั้นเรียน

2. แนวทางการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านทักษะ ควรได้รับการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อฝึกทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียน ด้วยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลการวิจัยในห้องเรียน ฝึกปฏิบัติการเขียน โครงการวิจัย การออกแบบและวางแผนการวิจัย การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย การวิเคราะห์ ข้อมูล การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูล การเขียนบรรณานุกรม การเขียนรายงานการ วิจัยและการนำเสนอผลการวิจัย

3. แนวทางการเสริมสร้างสมรรถภาพด้านเจตคติ ควรจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน มีการเสริมแรงและให้กำลังใจในการทำวิจัย มีพี่เลี้ยงหรือที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการทำวิจัยในชั้นเรียน จัดสิ่งสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการ ทำวิจัย สร้างเครือข่ายร่วมพัฒนาการทำวิจัยระหว่างสาขาวิชากับศูนย์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู และ สถานศึกษาที่เป็นแหล่งเก็บข้อมูล จัดนิทรรศการแสดงผลงานวิจัยหรือจัดเวทีนำเสนอผลงานวิจัย เพื่อ แลกเปลี่ยนเรียนรู้

สรุปได้ว่าแนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูวิชาชีพรู ควรดำเนินการ 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้ สมรรถนะด้านทักษะ และสมรรถนะด้านเจตคติ ซึ่งแนวทางในการดำเนินการผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การอบรม การลงมือปฏิบัติจริง การสะท้อนคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดเวทีให้นำเสนอผลงานวิจัยเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การสร้างพลังบวกให้กับผู้เรียน เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ไพวัน ดวงพะจัน (2561) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. สมรรถนะและตัวบ่งชี้สมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ความเข้าใจ ด้านเจตคติ และด้านทักษะปฏิบัติในการวิจัยในชั้นเรียน และมีตัวบ่งชี้หลัก 15 ข้อ

2. รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ นิยามศัพท์ เฉพาะ ขั้นตอนของรูปแบบฯ เทคนิคการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน การประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียนของครู คู่มือการใช้รูปแบบ และเอกสารประกอบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครู ประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความตระหนัก ขั้นตอนที่ 2 การเรียนรู้ด้วยตนเอง ขั้นตอนที่ 3 การฝึกอบรมในขณะปฏิบัติงาน ขั้นตอนที่ 4 โปรแกรมพี่เลี้ยง ขั้นตอนที่ 5 ครูนักวิจัยคิดสะท้อนเป็นรายบุคคล ขั้นตอนที่ 6 การตัดสินใจ และขั้นตอนที่ 7 การประเมินความคิดเห็นของครูผู้ใช้รูปแบบ

3. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พบว่า 1) ระดับความรู้ความเข้าใจในการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบหลังการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียน โดย รวมอยู่ในระดับดี 2) ระดับเจตคติทางการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว โดยรวมอยู่ในระดับมาก 3) ระดับทักษะปฏิบัติในการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้เข้าร่วมการ ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย สาธารณรัฐ ประชาชนลาว โดยรวมอยู่ในระดับมาก 4) ผลการประเมินคุณภาพงานวิจัยในชั้นเรียน ของครูผู้เข้าร่วมการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวจาก ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน โดยรวมอยู่ในระดับมาก 5) ผลการประเมินความคิดเห็นของครูผู้ใช้รูปแบบการ

พัฒนาสมรรถนะการวิจัยในชั้นเรียนของครูระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ด้านความถูกต้อง ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นประโยชน์ และด้านความเป็นไปได้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

จุฑามาส ศรีจันทน์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างสมรรถภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย พบว่า 1) นักศึกษามีสมรรถภาพด้านความรู้และสมรรถภาพด้านเจตคติต่อการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีสมรรถภาพ ด้านทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียนอยู่สนระดับน้อย แนวทางการพัฒนาสมรรถภาพการทำวิจัยในชั้นเรียน ได้แก่ จัดอบรมให้ความรู้ ฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง มีที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยงให้คำแนะนำ 2) รูปแบบ การเสริมสร้างสมรรถภาพการทำวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วย หลักสูตรการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ “การทำวิจัยในชั้นเรียน” การให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวก การสร้างเครือข่ายร่วมฝึก ประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียน 3) นักศึกษามีความรู้และทักษะในการทำวิจัยในชั้นเรียนหลังพัฒนา สูงกว่าก่อนพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเกิดเจตคติที่ดีต่อการทำวิจัยในชั้นเรียน และ 4) นักศึกษาและผู้มีส่วนได้ส่วนเกี่ยวข้องเกิดความร่วมมือในการทำวิจัยในชั้นเรียน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนมีความ เหมาะสมและเป็นประโยชน์

สุรสิทธิ์ สิทธิอมร (2559) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาด้วยการ เสริมสร้างพลังและการรับรู้ความสามารถของตนสำหรับครูมัธยม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์ องค์ประกอบของสมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาสำหรับครูมัธยม 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นใน การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาสำหรับครูมัธยมศึกษา เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนา สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาด้วยการเสริมสร้างพลังและการรับรู้ความสามารถของตน สำหรับครู มัธยมศึกษา และ 3) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนา ด้วยการ เสริมสร้างพลังและการรับรู้ความสามารถของตนสำหรับครูมัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบสมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาของครูมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 3 มิติ ได้แก่ มิติด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ โดยมีมิติด้านความรู้มี 13 ตัวบ่งชี้ มิติด้านทักษะมี 12 ตัวบ่งชี้ และมีมิติ ด้านเจตคติมี 12 ตัวบ่งชี้ 2) ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาของครูเรียงลำดับ 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านเจตคติ ด้านความรู้ และด้านทักษะ 3) รูปแบบ การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาด้วยการเสริมสร้างพลังและการรับรู้ความสามารถของตน

สำหรับครูมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ที่มาและความสำคัญของรูปแบบ ทฤษฎี และแนวคิดพื้นฐาน หลักการของรูปแบบ จุดมุ่งหมายของรูปแบบ เนื้อหาของรูปแบบการพัฒนา ขั้นตอนของรูปแบบ และการวัดและประเมินผล 4) ผลการใช้รูปแบบ พบว่า ด้านสมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนาของครูหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ ส่วนด้านการรับรู้ความสามารถของตนด้านการวิจัยและพัฒนาของครู หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เรื่องยศ เพชรสุก (2554 : 62-63) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครูในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 5 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครู 2) ศึกษาประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครูตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และ 3) เปรียบเทียบความรู้ด้านการวิจัยของครูก่อนและหลังการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครู ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของหลักสูตร วิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ โครงสร้าง แนวดำเนินการ และการประเมินผลหลักสูตร 2) หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความรู้ด้านการวิจัยของครูมีประสิทธิภาพ 81.61/83.00 ตามเกณฑ์ มาตรฐาน 80/80 และ 3) ครูมีความรู้ด้านการวิจัยหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เขาวรัตน์ เตมียกุล (2552) ได้วิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของครูสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อหารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัย ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยการ 1) ศึกษาความต้องการพัฒนาสมรรถนะ ทางการวิจัย 2) พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัย 3) ประเมินคุณภาพชุดฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัย 4) หาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยตามเกณฑ์ 80/80 5) เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะ ทางการวิจัย 6) ศึกษาดัชนีประสิทธิผล (EI) ของการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัย 7) ศึกษาความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัย 8) ศึกษาเจตคติทางการวิจัยของครูหลังการพัฒนา สมรรถนะทางการวิจัย 9) ประเมินผลงานวิจัยของครูนักวิจัยเครือข่าย ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูนักวิจัย เครือข่ายมีความต้องการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยในระดับมาก 2) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ ทางการวิจัยของครูประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ

หลัก คือ ระบบเครือข่ายการวิจัย ระบบฝึกอบรมการวิจัย และระบบที่ปรึกษาการวิจัย 3) ชุดฝึกอบรม การพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษามีคุณภาพอยู่ใน ระดับดี 4) คะแนนทดสอบระหว่างการฝึกอบรม ซึ่งแสดง ประสิทธิภาพของกระบวนการ (E1) มี ค่าเฉลี่ย ร้อยละ 84.99 และคะแนนทดสอบหลังการฝึกอบรม ซึ่งแสดงประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 84.40 ดังนั้นประสิทธิภาพ E1/E2 สูงกว่า เกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 5) คะแนน เฉลี่ยผลการทดสอบหลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม พัฒนาสมรรถนะทางการวิจัยอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 6) ดัชนีประสิทธิผล (EI) มีค่า = 0.68 ซึ่งสูงกว่า 0.50 ที่กำหนดไว้ 7) ครูนักวิจัยเครือข่ายมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาสมรรถนะทางการวิจัย ของครูสังกัดสำนักงาน คณะกรรมการการอาชีวศึกษาอยู่ในระดับพึงพอใจมาก 8) หลังการพัฒนา สมรรถนะทางการวิจัยครู นักวิจัยเครือข่ายมีเจตคติเชิงบวกต่อการวิจัยโดยมีทัศนคติที่ดีต่อการวิจัย 9) ผลงานวิจัยของครูที่ ประเมินโดยตนเองอยู่ในระดับดีมาก แต่ผลการประเมินโดยวิทยากร อยู่ในระดับดี

สุธาสิณี บุญญาพิทักษ์ (2545) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียนสำหรับ นักศึกษาวิชาชีพรู โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียนสำหรับนักศึกษา วิชาชีพรู เน้นการสร้างสมรรถภาพครูนักวิจัยให้กับกลุ่มตัวอย่างนิสิตชั้นปีที่ 4 วิชาเอกการ ประถมศึกษา คณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ ปีการศึกษา 2544 จำนวน 27 คน จากการ เรียนรู้และปฏิบัติใน สภาพการณ์ฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู มีวัตถุประสงค์เฉพาะ คือ 1) เพื่อศึกษา สมรรถภาพครูนักวิจัย 2) เพื่อสร้างหลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียน โดยอาศัยสาระสำคัญที่ได้จากการ สังเคราะห์สมรรถภาพครู นักวิจัย 3) เพื่อประเมินกระบวนการพัฒนาหลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียน อย่างเป็นระบบ ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้

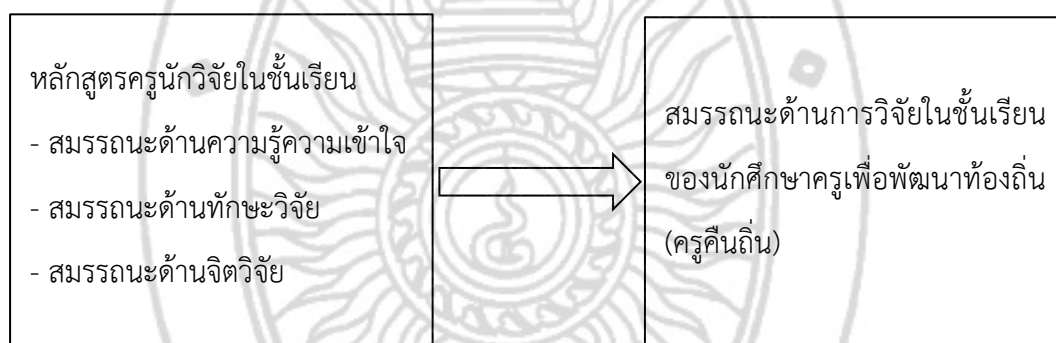
1. ผลการพัฒนาระบบร่างหลักสูตร จากการวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการและกำหนด สาระสำคัญเบื้องต้นในการพัฒนาหลักสูตร พบว่า สถานการณ์วิชาชีพรูปัจจุบันมีความต้องการครู นักวิจัย สภาพการณ์หลักสูตรผลิตครู/ฝึกอบรมครูประจำการไม่เอื้อต่อการพัฒนาครูนักวิจัย ครู ประจำการมักประสบปัญหาการเริ่มต้นงานวิจัยในชั้นเรียนทั้งด้านความรู้ เจตคติ ทักษะ และแหล่ง สนับสนุนการเรียนรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานวิจัยในชั้นเรียนของผู้เริ่มต้นประกอบอาชีพครูไม่ ตอบสนองต่อความต้องการในวิชาชีพรู

2. ผลการวิเคราะห์หลักสูตรผลิตครูของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ พบว่า ผลผลิตหลักสูตรส่วนใหญ่มีสมรรถภาพพื้นฐานการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และการจัด

ประสบการณ์การเรียนรู้ ปรากฏผลที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในชั้นเรียนในระดับน้อย ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของผู้ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ส่วนข้อสรุปสมรรถภาพครูนักวิจัยที่พึงประสงค์มี 5 องค์ประกอบ คือ ด้านเจตคติต่อการวิจัย ด้านการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ ด้านการเป็นผู้เรียนรู้ การสอน ด้านการปฏิบัติเชิงสะท้อนกลับ และด้านคุณลักษณะความเป็นครู

สรุปได้ว่าการพัฒนาสมรรถนะด้านวิจัยในชั้นเรียนให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูดำเนินการได้หลาย รูปแบบ เช่น การพัฒนาหลักสูตรอบรม การชี้แนะ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน การเสริมพลังการทำงาน การพัฒนาชุดการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งพัฒนาหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ครูคืนถิ่น) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) และมีการทดลองใช้หลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งมีวิธีในการดำเนินงานวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

ตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้การศึกษาหนังสือ ตำรา วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis) เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน มาสรุปประเด็นสำคัญเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการให้รายละเอียดองค์ประกอบของหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 2 สร้างหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยนำข้อมูลที่ได้จากตอนที่ 1 มาร่างเป็นหลักสูตรและคู่มือการใช้หลักสูตรซึ่งมีองค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตัวชี้วัด หลักเกณฑ์ และวิธีการ ทำการตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมและด้านความเป็นไปได้ของหลักสูตร โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

ตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้วิธีการวิจัย เชิงทดลอง (Experimental Research) แบบแผนการทดลอง One – group Pretest – posttest Design กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

ตอนที่ 4 การประเมินคุณภาพหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

โดยมีขั้นตอนการสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการทำวิจัยในชั้นเรียน พร้อมทั้งปรึกษาหารือ ผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำข้อมูลมากำหนดประเด็นและโครงสร้างของแบบสอบถามในการสร้างกรอบคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

2. จัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ ด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

2.1 สร้างแบบสอบถามเป็นคำถาม 2 แบบ คือ แบบปิด (Close end) ประกอบด้วย 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นคำถามให้เลือกตอบเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ส่วนคำถามอีกแบบคือ แบบเปิด (Open end) กำหนดให้เป็นตอนที่ 3 เป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ตอบได้แสดงความคิดเห็นตามความเป็นจริง

2.2 จัดทำแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการเรียนรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น เป็นฉบับสมบูรณ์และนำไปใช้จริง และวิเคราะห์ด้วยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้

- 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับมากที่สุด
- 3.51- 4.50 หมายถึง มีสภาพปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับมาก
- 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง
- 1.51- 2.50 หมายถึง มีสภาพปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับน้อย
- 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพปัญหาและความต้องการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การออกแบบและจัดทำหลักสูตรครุศึกษาระดับชั้นเรียน ศึกษาเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจ สมรรถนะด้านทักษะวิจัย และสมรรถนะด้านจิตวิจัย

4. จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

5. ประเมินความเหมาะสมและประเมินคุณภาพของคู่มือการใช้หลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยสร้างเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง เหมาะสมมาก

ระดับ 3 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

6. สร้างและประเมินคุณภาพของเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

6.1 แบบวัดสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ สมรรถนะด้านความรู้ความเข้าใจ สมรรถนะด้านทักษะวิจัย และสมรรถนะด้านจิตวิสัย ของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างเครื่องมือวัดสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาวิชาชีพรู พร้อมทั้งปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวิจัย และยกร่างข้อคำถามให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและงานวิจัย

2) นำผลที่ได้จากข้อ 1) มากำหนดพฤติกรรมด้านความรู้ความเข้าใจ สมรรถนะด้านทักษะวิจัย และสมรรถนะด้านจิตวิสัย โดยให้สอดคล้องกรอบงานวิจัย

3) สร้างแบบวัดสมรรถนะทั้ง 3 ด้าน ซึ่งข้อคำถามเป็นแบบมาตราประเมินรวม 5 ระดับ ได้แก่

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง น้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด

7. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่มีต่อการใช้หลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน โดยดำเนินการ ดังนี้

7.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิธีการสร้างแบบสอบถาม ความพึงพอใจ พร้อมทั้งปรึกษาหารือผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อนำข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นกรอบในการสร้าง เครื่องมือวิจัย

7.2 กำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่มีต่อการใช้หลักสูตรครุศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยแบ่งข้อ คำถามเป็น 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นคำถามแบบปิด (Close-end) ให้เลือกตอบข้อคำถามที่มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อย ที่สุด ส่วนตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบเปิด (Open -end) ให้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมอย่างอิสระ

7.3 จัดทำแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นที่มีต่อการใช้หลักสูตรครุศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ประกอบด้วย 2 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นความพึงพอใจผลต่อการนำหลักสูตรไปใช้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านกระบวนการ จัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งเรียนรู้ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และตอนที่ 2 เป็น ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลคณะผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ประสานงานล่วงหน้าก่อนที่จะเก็บข้อมูลจริงกับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลก่อนการทดลอง ด้วยการวัดสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองด้วยแบบสอบถามวัดสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียน
2. เก็บรวบรวมคะแนนระหว่างเรียนหลังบทเรียนทุกหน่วยการเรียนรู้ตามจุดประสงค์การเรียนรู้
3. เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการทดลองด้วยการ 1) วัดสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มทดลองด้วยแบบวัดสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น 2) วัดความพึงพอใจนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ที่มีต่อการใช้หลักสูตรครุศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยแบบสอบถามความพึงพอใจของนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ที่มีต่อการใช้หลักสูตรครุเพื่อพัฒนาท้องถิ่น และ 3) วัดสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของกลุ่มควบคุมด้วยแบบวัดสมรรถนะด้านการวิจัยในชั้นเรียนของนักศึกษาระดับมัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารและการสัมภาษณ์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากการจัดบันทึกและถอดเทปประมวลผลเข้าด้วยกันจัดกลุ่มเป็นหมวดหมู่ เสนอผลการวิเคราะห์โดยการบรรยายสรุปประเด็น

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ของหลักสูตรครุฑนักวิจัยในชั้นเรียน นำมาแปลความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ดังนี้ (Best, 1977, p. 174)

4.50 – 5.00 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเป็นหลักสูตรที่มีความเหมาะสม และความเป็นไปได้ น้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดสมรรถนะด้านการวิจัยทั้ง 3 ด้าน โดยการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ระหว่างก่อนอบรมและหลังอบรม โดยใช้สถิติทดสอบที่ t - test แบบ Dependent Samples

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

1. ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตรดังนี้

$$P = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ P แทน ร้อยละ (Percentage)

f แทน จำนวนของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ

- n แทน จำนวนเต็มของสิ่งที่ต้องการเปรียบเทียบ
2. ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

3. ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

$$S.D. = \sqrt{\frac{N \sum x^2 - (\sum x)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน

x แทน คะแนนของนักเรียนแต่ละคน

N แทน จำนวนคนในกลุ่ม

$\sum$ แทน ผลรวม

บทที่ 4

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนาหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ครูคืนถิ่น) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามลำดับวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน ที่เน้นสร้างสมรรถนะนักศึกษาในการเป็นครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน โดยอาศัยสาระสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์สมรรถนะครุศึกษานักวิจัย
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น
4. เพื่อประเมินหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสมรรถนะครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน ที่เน้นสร้างสมรรถนะนักศึกษาในการเป็นครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน

จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถามวิสัยทัศน์ผู้เชี่ยวชาญและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

- แนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพครุศึกษานักวิจัยต้องอาศัยกระบวนการทำงานของครูในฐานะครุศึกษานักวิจัย ที่ใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานสำคัญของการสอน คือ สามารถนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอนเกิดขึ้น มีบทบาทในการแสวงหาความรู้จากการปฏิบัติการสอน เลือกใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่เหมาะสมกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เผชิญ สอดคล้องกับวิถีการปฏิบัติงานครู และเรียนรู้จากประสบการณ์ตนเอง โดยอาศัยหลักวิชาที่สำคัญคือ หลักวิชาการสอนและการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะช่วยสร้างกระบวนการแก่ครูในการบูรณาการการสอนและการวิจัยเข้าด้วยกัน เกิดเป็นความรู้ที่สะท้อนถึงความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ดีขึ้น

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาหลักสูตรครุศึกษาวิชาการในชั้นเรียน โดยอาศัยสาระสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์สมรรถนะครุศึกษาวิชาการ

หลังจากที่ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนทั้งในเรื่องปรัชญาการศึกษา ทฤษฎีการเรียนรู้ และผลการวิจัยเรื่องสภาพและรูปแบบการทำวิจัยในชั้นเรียนต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงได้นำข้อมูลพื้นฐานในเรื่องเหล่านั้นมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการร่างเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร และให้ผู้เชี่ยวชาญทั้งด้านเนื้อหาการวิจัยและด้านหลักสูตรและการสอนจำนวน 11 ท่าน ทำการตรวจสอบและให้ความคิดเห็นเพิ่มเติม ตามผลสรุปความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ และผู้วิจัยได้ทำการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรตามที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (ครูคืนถิ่น) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ชั้นปีที่ 3 ปีที่ 4 และชั้นปีที่ 5 จำนวน 30 คน ได้สรุปผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

- 2.1 ผลการทดลองใช้หลักสูตรในแต่ละหน่วย
- 2.2 สรุปผลการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร
- 2.3 ผลการสร้างหลักสูตร

2.1 ผลการทดลองใช้หลักสูตรในแต่ละหน่วย

การรายงานผลการทดลองใช้หลักสูตรในแต่ละหน่วย ผู้วิจัยขอเสนอข้อมูลดังนี้

หน่วยที่ 1 เรื่องแนวคิดหลักของการวิจัยในชั้นเรียน

ในจุดมุ่งหมายการฝึกอบรมของหน่วยการเรียนรู้นี้ มุ่งให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจในแนวคิดหลักของการวิจัยในชั้นเรียน การตระหนักถึงความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียน และบทบาทครูในฐานะนักวิจัย โดยเริ่มจากแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 จากนั้นจึงนำเข้าสู่เนื้อหาในแต่ละเรื่องตามลำดับ และหลังจากจบการเรียนรู้ในหน่วยที่ 1 แล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เริ่มต้น คำถามหลายคำถาม ยกตัวอย่างเช่น

- การวิจัยในชั้นเรียนแตกต่างจากการวิจัยทางการศึกษาอย่างไร
- การวิจัยในชั้นเรียนเป็นการวิจัยในเชิงปริมาณหรือการวิจัยในเชิงคุณภาพ
- การวิจัยในชั้นเรียนสามารถขยายเป็นงานวิจัยชิ้นใหญ่ได้หรือไม่
- การวิจัยในชั้นเรียนง่ายหรือยากกว่าการวิจัยทางการศึกษา
- การวิจัยในชั้นเรียนคือการทำวิจัยเฉพาะในชั้นเรียนใช่หรือไม่

ผู้วิจัยต้องใช้เวลาในการตอบคำถามนานประมาณ 30 นาที แล้วจึงสรุปบทเรียนตามแผนการฝึกอบรมที่กำหนด ข้อมูลจากการสังเกตในการเริ่มต้นการฝึกอบรมพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนมีความสนใจใฝ่เรียนรู้เป็นอย่างสูง มีความกระตือรือร้นในการเรียน ให้ความร่วมมือใน

การเรียนการสอน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพร้อมในการร่วมแสดงความคิดเห็น และการตอบข้อซักถามต่าง ๆ เป็นอย่างดี นอกจากนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมแต่ละคนได้ร่วมแสดงความคิดเห็นกันอย่างเต็มที่ ผู้วิจัยเพียงสรุปประเด็นสำคัญ และการตอบคำถามเพิ่มเติมในบางประเด็น อีกทั้งผู้เข้ารับการฝึกอบรมยังมีความสนใจและเต็มใจในการเขียนข้อสรุปทเรียนส่งให้ผู้วิจัยกันครบทุกคน

หน่วยที่ 2 เรื่องการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ผู้วิจัยเริ่มต้นการฝึกอบรมด้วยการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในเชิงระบบโดยการยกกรณีตัวอย่าง เพื่อตอบคำถามใน 2 ประเด็นคือ ประเด็นของปัญหา และสาเหตุของปัญหา ข้อสังเกตที่พบในช่วงเวลาของการฝึกอบรมในกรณีศึกษา คือ

1. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้แสดงความคิดเห็น
2. การมองประเด็นปัญหา และสาเหตุปัญหาของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน
3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสนุกสนานในการร่วมกันคิดและการนำเสนอประเด็นปัญหา และสาเหตุของปัญหาจากกรณีตัวอย่าง
4. ผู้วิจัยและผู้เข้ารับการฝึกอบรมใช้เวลาในการอภิปรายจากกรณีตัวอย่างร่วมกัน นานประมาณ 20 นาที
5. ผู้วิจัยไม่สรุปประเด็นปัญหา และสาเหตุของปัญหาตามที่ตั้งใจไว้ เพราะกรณีตัวอย่างนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีประเด็นปัญหาและสาเหตุปัญหาในหลายมุมมอง

หน่วยที่ 3 เรื่องการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา/แนวทางแก้ไข

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยที่ 2 ที่ผ่านมาผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ยังไม่มีความแน่ใจในปัญหาการวิจัยที่ตนเองกำหนดขึ้นมา ต่อเนื่องด้วยแนวทางการแก้ปัญหาได้ ผู้วิจัยจึงได้จัดกิจกรรมการฝึกอบรมให้ต่อเนื่องโดยการนำเสนอตัวอย่างงานวิจัยในชั้นเรียน 1 เรื่อง และชี้ให้เห็นแนวทางการแก้ปัญหาในวิธีการที่หลากหลาย รวมทั้งประเด็นต่าง ๆ ที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมยังไม่มั่นใจ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีการตั้งคำถามในหลากหลายประเด็น ผู้วิจัยได้ตอบคำถามจนเสร็จสิ้นผู้สงสัย หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงจัดกิจกรรมกลุ่มโดยแยกผู้เข้ารับการฝึกอบรมออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อศึกษากรณีศึกษางานวิจัยในชั้นเรียนกลุ่มละ 5 เรื่อง และให้กลุ่มร่วมกันหาข้อสรุปเขียนลงในใบงานในประเด็นคำถาม 3 ข้อ คือ ปัญหาการวิจัยคืออะไร มีสาเหตุปัญหาเนื่องจากอะไรบ้าง และแนวทางการแก้ปัญหาที่ผู้วิจัยสามารถแก้ไขได้

หลังจากจบการศึกษาในกรณีศึกษางานวิจัยในชั้นเรียนแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนสามารถเขียนรายละเอียดลงในแบบฝึกปฏิบัติ 1 - 5 เพื่อการกำหนดปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาในชั้นเรียนของตนเองได้โดย

แบบฝึกปฏิบัติ 1 เป็นการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

แบบฝึกปฏิบัติ 2 เป็นการเลือกสาเหตุปัญหาและกำหนดวิธีการแก้ปัญหา

แบบฝึกปฏิบัติ 3 เป็นการกำหนดหัวข้อหรือชื่อปัญหาการวิจัย

แบบฝึกปฏิบัติ 4 เป็นการระบุเหตุผล/ความสำคัญของปัญหาการวิจัย

แบบฝึกปฏิบัติ 5 เป็นการเขียนวัตถุประสงค์การวิจัย

หน่วยที่ 4 เรื่องวิธีดำเนินการวิจัย/วิธีการแก้ปัญหา

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในหน่วยที่ 3 ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนได้ผ่านการทำแบบฝึกปฏิบัติ 1-5 แล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทบทวนและเชื่อมโยงให้ต่อเนื่องในเรื่องวิธีดำเนินการวิจัยเพื่อฝึกปฏิบัติในแบบฝึกปฏิบัติ วิธีดำเนินการวิจัย วิธีการแก้ปัญหาต่อไป

หลังจากจบคาบเรียนแล้ว จากการสังเกตการปฏิบัติในแบบฝึกปฏิบัติ พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนสามารถเขียนรายการต่าง ๆ ลงในแบบฝึกปฏิบัติได้ครบทุกคน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนให้ข้อเสนอแนะและความเห็นว่า ควรแยกแยะการอธิบายเรื่อง เครื่องมือการแก้ปัญหา และเครื่องมือการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน เพราะทำให้เข้าใจสับสนได้ ผู้วิจัยจึงต้องเขียนแยกเครื่องมือทั้งสองออกจากกันให้ชัดเจนในแบบฝึกปฏิบัติ 6

หลังจากจบการฝึกปฏิบัติในแบบฝึกปฏิบัติ 6 แล้ว ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างประกอบเพิ่มเติมแนวทางการเขียนโครงร่างการวิจัยในชั้นเรียนในหลายตัวอย่าง เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำแนวคิดไปปรับแก้โครงร่างการวิจัยของตนเองให้เหมาะสมและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนสนใจในกรณีตัวอย่างเป็นอย่างมาก ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลายคนขอไฟล์เอกสารเก็บไว้เป็นตัวอย่าง และบางคนให้ข้อเสนอแนะด้วยว่า ควรมีกรณีตัวอย่างการเขียนโครงร่างการวิจัยมานำเสนอให้มากกว่านี้

หน่วยที่ 5 เรื่องการเขียนโครงร่างการวิจัยและการเขียนรายงานการวิจัย

จากการตรวจสอบผลงานการเขียนโครงร่างการวิจัยในแบบฝึกปฏิบัติ 7 พบว่านักศึกษาผู้เข้ารับการฝึกอบรม สามารถเขียนโครงร่างการวิจัยได้ครบทุกหัวข้อ และนักศึกษามีความมั่นใจมากขึ้น ผู้วิจัยจึงเชื่อมโยงเนื้อหาต่อไปในเรื่องการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ในเนื้อหาเรื่องนี้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลายคนให้ความเห็นในเชิงความกังวลใจและไม่แน่ใจว่าภาษาที่จะใช้เขียนจะมีความถูกต้องในเชิงวิชาการ ความถูกต้องของคำที่จะใช้ ความยาวในการเขียน และไม่รู้ว่าจะเขียนสรุปผลอย่างไร และให้ความเห็นกับผู้วิจัยด้วยว่า ผู้วิจัยจะต้องกลับมาติดตาม ประเมินผล และให้ข้อเสนอแนะอย่างใกล้ชิด เพื่อความมั่นใจในการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนต่อไป

หน่วยที่ 6 เรื่องการนำเสนอโครงร่างการวิจัยในชั้นเรียน

ในช่วงโมเมนต์ท้ายของการฝึกอบรมครั้งนี้ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนต้องนำเสนอโครงร่างการวิจัยในชั้นเรียนของตนเอง ข้อสังเกตพบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลายคนมีการเตรียมตัวเพื่อการนำเสนอเป็นอย่างดี โดยการเขียนสรุปนำเสนอ และเขียนรายละเอียดต่าง ๆ ส่งผู้วิจัย นอกจากนี้ยังมีการปรึกษา ส่งข้อมูลมาให้ดูล่วงหน้าก่อนจะนำเสนออีกด้วย

ผู้วิจัยได้กำหนดเวลานำเสนอคนละ 15 นาที โดยแยกเป็นการนำเสนอ 10 นาที และตอบข้อซักถาม/ข้อเสนอแนะต่าง ๆ 5 นาที

จากการสังเกตและการจับเวลาของผู้วิจัยเองพบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ใช้เวลาในการนำเสนอเกินกว่าเวลาที่กำหนด สาเหตุเนื่องจากผู้ร่วมชั้นเรียนได้มีคำถาม ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ มากมาย รวมทั้งจากผู้วิจัยด้วย ทุกคนให้ความสนใจในปัญหาการวิจัยของเพื่อนจึงได้ร่วมซักถามกันอย่างเต็มที่

ตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้หลักสูตรครูนักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ภาพสรุปโดยรวมของการทดลองใช้หลักสูตรของทุกหน่วยการเรียนรู้ ทั้งข้อมูลจากการสังเกตและข้อมูลจากแบบสอบถาม สรุปผลได้ดังนี้

1. จากการสังเกตการทำกิจกรรมกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการศึกษาเอกสารจากการร่วมศึกษาวิเคราะห์ในกรณีตัวอย่างงานวิจัย พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดีและมีการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มกันอย่างเป็นกันเอง บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างเป็นกันเอง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความกระตือรือร้นในการเรียนและร่วมแสดงความคิดเห็นในกลุ่มกันเป็นอย่างดี

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และให้ความเห็นว่าจะนำการวิจัยปฏิบัติการไปปฏิบัติในชั้นเรียนต่อไป

3. จากการตรวจผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน พบว่าสามารถกำหนดและเลือกประเด็นปัญหาวิจัยของตนเองได้ มีเพียงผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนยังไม่ค่อยจะมีความมั่นใจในหัวข้อปัญหาวิจัยของตนเองเท่าที่ควร โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนให้ความเห็นว่าไม่มั่นใจว่าจะดำเนินการได้หรือไม่ ขั้นตอนการวิจัยจะเป็นอย่างไร และจะมีปัญหายุ่งยากในการปฏิบัติจริง ๆ หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

4. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนสามารถเขียนรายละเอียดในโครงร่างการวิจัยตามปัญหาการวิจัยที่ตนเองสนใจได้ แต่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนยังให้ความเห็นในเชิงของความไม่มั่นใจในความถูกต้อง และการดำเนินการที่ชัดเจนได้

5. ข้อมูลจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความเห็นว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนโครงร่างการวิจัยในปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนในระดับมาก โดยให้เหตุผลทำนอง

เดียวกันคือเนื้อหาชัดเจน มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน ให้ความสะดวกในการเขียน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ให้คำชมด้วยว่า แบบฝึกปฏิบัติมีส่วนช่วยในการทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น และมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

6. ข้อมูลจากการสังเกตพบว่า มีผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลายคนมีการเตรียมตัวเพื่อการนำเสนอเป็นอย่างดี และเขียนรายละเอียดต่าง ๆ ส่งผู้วิจัย ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ใช้เวลาในการนำเสนอเกินกว่าเวลาที่กำหนด เพื่อนร่วมชั้นเรียนได้มีข้อคำถาม ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ มากมาย เพื่อนร่วมชั้นเรียนให้ความสนใจในปัญหาการวิจัยของเพื่อน จึงได้ร่วมซักถามกันอย่างเต็มที่

7. จากการตรวจสอบหัวข้อการวิจัยในชั้นเรียนของแต่ละคนที่นำเสนอ สรุปได้ว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงทุกเรื่อง แต่ยังคงเพิ่มเติมในรายละเอียดอีก

8. จากการตอบแบบสอบถามหลังจากที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเสร็จสิ้นการนำเสนอแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ามี ความสนุกสนานในการเรียน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมการเรียนอย่างเต็มที่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมกันอย่างทั่วถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า มีความรู้ความเข้าใจ ได้ดีมากยิ่งขึ้นหลังจากที่ได้นำเสนอหน้าชั้นเรียนแล้ว อีกทั้งได้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปสู่การทำวิจัยในชั้นเรียนครั้งต่อไป

9. จากการช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด รวมทั้งการกำกับผลติดตามผล หลังจากการนำเสนอโครงร่างการวิจัยแล้ว ประมาณ 1-2 เดือน ผลปรากฏว่านักศึกษาสามารถดำเนินการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้ผ่านเกณฑ์หลักสูตรฝึกอบรมได้ครบทุกคน

2.2 สรุปผลการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

จากผลการสังเกตและการตอบแบบสอบถามของการทดลองใช้หลักสูตรในแต่ละหน่วย ได้สาระสำคัญหลายประการ เพื่อการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน ดังนี้คือ

1. หลังจากจบกระบวนการวิจัยในแต่ละขั้นตอนแล้ว ได้ต่อเนื่องด้วยแบบฝึกปฏิบัติ และจะต้องกระทำให้ต่อเนื่องไปจนถึงแบบฝึกปฏิบัติสุดท้ายคือแบบฝึกปฏิบัติ 7

2. ในการยกตัวอย่างในแต่ละแบบฝึกปฏิบัติ ได้ยกตัวอย่างประกอบปัญหาการวิจัยเพียงเรื่องเดียวตลอดเรื่อง เพื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้เข้าใจและมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. ก่อนการฝึกปฏิบัติในแบบฝึกปฏิบัติ 3 เรื่องการกำหนดปัญหาการวิจัยของคู่มือหลักสูตร สำหรับผู้เข้าฝึกอบรม ควรมีเอกสารเสริมความรู้ในเรื่องชื่อปัญหาการวิจัย และวิธีการแก้ เพราะตัวอย่าง ในคู่มือมีน้อยมาก จึงได้จัดทำเป็นตัวอย่างเพิ่มเติมในคู่มือหลักสูตรสำหรับผู้เข้ารับการฝึกอบรม

4. ในแบบฝึกปฏิบัติ 6 เรื่องวิธีดำเนินการวิจัย /วิธีการแก้ปัญหา ได้แยกหัวข้อการเขียน เครื่องมือการแก้ปัญหา และเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อผู้เข้ารับการฝึกอบรมจะได้มีความเข้าใจ และมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนต่อไปได้

5. ในการฝึกปฏิบัติในแบบฝึกปฏิบัติ 6 ได้เพิ่มระยะเวลาของฝึกปฏิบัติให้มากยิ่งขึ้น และมี ตัวอย่างเฉพาะในเรื่องเครื่องมือในการแก้ปัญหา และเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแนบท้ายใน คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมด้วย

6. ในส่วนของการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน ได้ปรับปรุงแบบการเขียนให้เชื่อมโยง ต่อเนื่องจากโครงร่างการวิจัยตามแบบฝึกปฏิบัติที่ 7 ด้วยการเพิ่มหัวข้อผลสรุปการวิจัยที่ได้ โดยเป็น รายงานการเขียนวิจัยในชั้นเรียนอย่างสั้นประมาณ 2- 3 หน้ากระดาษ A4

1.3 ผลการสร้างหลักสูตร

หลังจากที่ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงร่างหลักสูตรตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของ ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 ท่าน รวมทั้งผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับครู กับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่นแล้ว ได้หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนที่สมบูรณ์ซึ่งมี รายละเอียดดังนี้

1. ผลการสร้างเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน

เอกสารหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ๆ 7 หัวข้อคือ

- 1) หลักการและเหตุผล
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) โครงสร้างหลักสูตร
- 4) แนวการจัดกิจกรรมฝึกอบรม
- 5) สื่อการเรียน
- 6) การวัดและการประเมินผล
- 7) เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม

โดยมีรายละเอียดในแต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้

1) หลักการและเหตุผล

ตามความในมาตรา 24 ข้อ 5 ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2562 ได้กำหนดว่า "ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้" และตามความในมาตรา 30 ได้กำหนดอีกด้วยว่า "ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา" ซึ่งหมายถึงสถานศึกษาทุก ๆ แห่งและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหลายจะต้องสนับสนุนส่งเสริม กำกับดูแล ให้ครูผู้สอนทำการวิจัยกันทุกระดับอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการวิจัยในชั้นเรียน เพื่อการพัฒนาประสิทธิภาพการสอนและการพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย ดังนั้นบทบาทของครุยุคใหม่จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเรียนรู้ทำความเข้าใจ และตระหนักในความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียนให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งจะต้องปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียนของตนเองได้อีกด้วยหลักสูตรการวิจัยในชั้นเรียนมีหลักการที่สำคัญที่สอดคล้องและสนองตอบตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังนี้คือ

- 1) เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
- 2) เพื่อส่งเสริมให้ครูมีการพัฒนา ปรับปรุงบทบาทและหน้าที่ของตนจากครูผู้สอนเป็นครูนักวิจัย
- 3) เพื่อพัฒนาวิชาชีพครูให้เป็นวิชาชีพชั้นสูงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2) วัตถุประสงค์

การวิจัยในชั้นเรียนเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมุ่งให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาทุกระดับ นำไปใช้เป็นแนวทางหรือเครื่องมือสำหรับการพัฒนาปรับปรุง และ/หรือแก้ไขในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเองที่ประสบอยู่ทั้งนี้ผู้เข้ารับการอบรมจะได้รับความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่เกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียนอย่างเพียงพอต่อการนำไปใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์ที่เป็นจริงได้ รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการวิจัยตระหนักถึงความสำคัญของการวิจัยในการพัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาวิชาชีพทางการศึกษา

วัตถุประสงค์หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนนี้ มีจุดมุ่งเน้นสำคัญเพื่อให้ครูผู้รับการฝึกอบรม มีลักษณะดังต่อไปนี้

1) มีความรู้ ความเข้าใจในแนวคิดหลักเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน ทั้งแนวคิดกระบวนการ และการปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน

2) สามารถเขียนโครงร่างการวิจัยในปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียนของตนเอง แล้วนำไปปฏิบัติจริงในชั้นเรียน รวมทั้งสามารถเขียนรายงานการวิจัยดังกล่าวได้

3) มีเจตคติที่ดีต่อการวิจัยในชั้นเรียน และตระหนักในความสำคัญของการวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ตลอดจนการพัฒนาวิชาชีพของตนเอง

3) โครงสร้างหลักสูตร

3.1) เนื้อหา

เนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ แนวคิดหลัก (Concept) ของการวิจัยในชั้นเรียน และกระบวนการ (Process) ของการวิจัยในชั้นเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ก. แนวคิดหลักของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วย

- (1) ความสำคัญ
- (2) ความหมาย
- (3) จุดประสงค์
- (4) ลักษณะสำคัญ
- (5) ประเภท
- (6) ประโยชน์

ข. ขั้นตอนหรือกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน เป็นส่วนที่กล่าวถึงหลักการและการปฏิบัติในแต่ละขั้นตอน ซึ่งประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา/แนวทางแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย วิธีการแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปผลและเขียนรายงานการวิจัย

3.2) หน่วยการเรียนรู้

ก. ภาคทฤษฎี 18 ชั่วโมง

หน่วยที่ 1 แนวคิดหลักของการวิจัยในชั้นเรียน 3 ชั่วโมง

หน่วยที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน 3 ชั่วโมง

หน่วยที่ 3 การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา/แนวทางแก้ไข 3 ชั่วโมง

หน่วยที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัย วิธีการแก้ปัญหา 3 ชั่วโมง

หน่วยที่ 5 การเขียนโครงร่างการวิจัยและการเขียนรายงานการวิจัย 3 ชั่วโมง

หน่วยที่ 6 การนำเสนอโครงร่างการวิจัยในชั้นเรียน 3 ชั่วโมง

ข. ภาคปฏิบัติ ประมาณ 30-45 วัน

- ปฏิบัติการวิจัยในชั้นเรียน

- เขียนรายงานการวิจัย

4) แนวการจัดกิจกรรมการฝึกอบรม

กิจกรรมการฝึกอบรมแต่ละหน่วยประกอบด้วย

4.1) ขั้นนำ เป็นการสร้างความสนใจ และชี้แนะเข้าสู่บทเรียน โดยบอกให้ทราบวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรมแต่ละหน่วย หรือการสรุปทบทวนความรู้เดิม เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมสามารถเชื่อมโยงความรู้เดิมให้สัมพันธ์กับความรู้ใหม่

4.2) ขั้นการฝึกอบรม เป็นการเรียนรู้ภาคทฤษฎีควบคู่ไปกับการปฏิบัติโดยเน้นการฝึกปฏิบัติการเขียนโครงร่างการวิจัยในชั้นเรียน รวมทั้งการใช้กิจกรรมที่หลากหลายเพื่อสร้างความน่าสนใจในการเรียนรู้ เช่น การร่วมวิเคราะห์ปัญหา การแบ่งกลุ่มทำงาน และการนำเสนอผลงาน

4.3) ขั้นสรุปและวัดผล เป็นการสรุปเนื้อหาการเรียนรู้ในแต่ละหน่วย และทำการวัดผลการเรียนเมื่อจบแต่ละหน่วย

5) สื่อการเรียน

สื่อการเรียนประกอบด้วย เอกสารอ่านประกอบ Power point ใบงาน และแบบฝึกปฏิบัติการเขียนโครงร่างการวิจัย

6) การวัดและการประเมินผล

การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้รับการฝึกอบรมครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความคิด และเจตคติ โดยพิจารณาจากการสังเกตพฤติกรรมร่วมกิจกรรมกลุ่ม การร่วมแสดงความ

คิดเห็น การตรวจผลงานกลุ่ม การตรวจแบบฝึกปฏิบัติของหน่วยที่ 1-5 การเขียนโครงการวิจัย การดำเนินการวิจัยตามกรอบเวลา การเขียนรายงาน และการสัมภาษณ์ผู้รับการฝึกอบรม

7) เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม

ผู้เข้ารับการอบรมต้องเข้าอบรมตามเวลาที่กำหนดไม่ต่ำกว่า 80 เปอร์เซ็นต์ และสามารถเขียนรายงานการวิจัยในปัญหาการเรียนการสอนของตนเองได้ โดยต้องผ่านเกณฑ์คุณภาพงานวิจัยไม่ต่ำกว่าระดับปานกลาง (C) ตามแบบประเมินผลงานการวิจัยในชั้นเรียนที่กำหนด

3.2 ผลการสร้างเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน

สำหรับเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนได้จัดทำขึ้น 2 เล่ม คือ

1. คู่มือหลักสูตรสำหรับผู้ให้การฝึกอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียน ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 คำชี้แจงวิธีการฝึกอบรม

ตอนที่ 2 แผนการฝึกอบรมภาคทฤษฎี

ตอนที่ 3 แผนการฝึกอบรมภาคปฏิบัติ

ตอนที่ 4 ผลการประเมินหลักสูตรครุนักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาคูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ในการนำเสนอผลการประเมินประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม นำเสนอผลดังนี้

ตารางที่ 4.1 ผลการประเมินกิจกรรม

คำถามประเมิน	ผลการประเมิน	
	แจ้ง	ไม่แจ้ง
1. ผู้สอนได้แจ้งวัตถุประสงค์การฝึกอบรมก่อนฝึกหรือไม่	/	
2. เนื้อหาที่สอนตรงตามวัตถุประสงค์การฝึกอบรมหรือไม่	/	
3. มีเอกสารประกอบการฝึกอบรมตามบทเรียนหรือไม่	/	
4. กิจกรรมประกอบการฝึกอบรมตรงตามเนื้อหาการเรียนหรือไม่	/	
5. แบบฝึกปฏิบัติตรงตามเนื้อหาการเรียนหรือไม่	/	

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความคิดเห็นตรงกันทั้ง 30 คนในคำถามทั้ง 5 ข้อว่าได้แจ้งวัตถุประสงค์ก่อนฝึกอบรม เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์การฝึกอบรม กิจกรรมตรงตามเนื้อหา แบบฝึกปฏิบัติตรงตามเนื้อหา และมีเอกสารประกอบการ ฝึกอบรมตรงตามบทเรียน

ตารางที่ 4.2 ผลการประเมินความพึงพอใจ

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านทักษะการฝึกอบรม			
1. ความสามารถในการอธิบาย	4.57	0.73	มากที่สุด
2. ขั้นตอนการฝึกอบรม	4.40	0.73	มาก
3. การจัดกิจกรรมการฝึกอบรม	4.20	0.72	มาก
4. ความเหมาะสมของแบบฝึกปฏิบัติ	4.73	0.44	มากที่สุด
5. การเน้นจุดสำคัญในการฝึกอบรม	4.06	0.83	มาก
6. ความตั้งใจของผู้ฝึกอบรม	4.53	0.68	มาก
7. ความเหมาะสมของสำนวนภาษาที่ใช้ฝึกอบรม	4.46	0.57	มาก
8. ความชัดเจนในการตอบคำถาม	4.26	0.78	มาก
ด้านบรรยากาศการเรียน			
9. ความเป็นกันเองกับผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.33	0.54	มาก
10. ความสนใจต่อคำถามของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.56	0.56	มากที่สุด
11. การยอมรับความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรม	4.40	0.49	มาก
12. ความเหมาะสมของงานที่ให้ปฏิบัติ	4.73	0.44	มากที่สุด
13. ความเหมาะสมของเวลาในการฝึกอบรม	4.60	0.49	มากที่สุด
14. ความน่าสนใจของเรื่องที่ฝึกอบรม	4.06	0.78	มาก
15. ความสำคัญของเรื่องที่ฝึกอบรม	4.53	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.43	0.18	มาก

จากตารางที่ 4.2 จะเห็นว่าระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจมาก

ที่สุด คือ ความเหมาะสมของแบบฝึกปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย 4.73 รองลงมา คือ ความเหมาะสมของเวลาในการฝึกอบรมค่าเฉลี่ย 4.60 และ ความสามารถในการอธิบาย ค่าเฉลี่ย 4.57 ตามลำดับ

3) ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีดังนี้

1. ควรยกตัวอย่างงานวิจัยในชั้นเรียนให้มากกว่านี้
2. เอกสารบางตอนอ่านเข้าใจยาก ควรปรับปรุง
3. เอกสารในเรื่องวิธีดำเนินการวิจัย ควรแยกหัวข้อเครื่องมือการแก้ปัญหา และเครื่องมือการวัดและประเมินผลให้ชัดเจน
4. ต้องการให้อาจารย์ยกตัวอย่างการทำวิจัยในชั้นเรียนให้มาก ๆ เพื่อจะได้นำไปปฏิบัติจริงในที่ทำงานได้
5. ควรมีเวลาในการปฏิบัติมากกว่านี้
6. ควรเพิ่มเวลาในการฝึกอบรมให้มากกว่านี้ เพื่อให้ผู้วิจัยจะได้มีเวลาอธิบายหัวข้อต่าง ๆ ให้ละเอียดมากกว่านี้ จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเข้าใจมากยิ่งขึ้น
7. ควรยกตัวอย่างเรื่องเครื่องมือการวัด และประเมินผลในหลาย ๆ รูปแบบ

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานก่อนการสร้างและพัฒนาหลักสูตรในเรื่องรูปแบบหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนที่ควรมีคือ (1) เป้าหมายสำคัญเพื่อให้ผู้วิจัยเข้าใจแนวคิด (Concept) ของการวิจัยในชั้นเรียน ให้ผู้วิจัยสามารถเขียนแผนปฏิบัติการวิจัยหรือโครงร่างการวิจัยได้ รวมทั้งเขียนรายงานการวิจัยได้ (2) หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนควรประกอบด้วยเนื้อหาสำคัญ ๆ คือ หลักการแนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน จุดประสงค์การวิจัยในชั้นเรียน ลักษณะสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน ประเภทของการวิจัยในชั้นเรียน ความสำคัญของการวิจัยในชั้นเรียน วิธีดำเนินการทำวิจัยในชั้นเรียน การเขียนโครงร่างการวิจัยและการเขียนรายงานการวิจัย (3) หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนควรมีกิจกรรมในลักษณะของแบบฝึกการปฏิบัติ การเขียนโครงร่างการวิจัย การเขียนรายงานการวิจัย และการนำเสนอผลการวิจัย และหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนควรจะทำกรวัดและประเมินผลในเรื่องความรู้ความเข้าใจใหม่แนวคิด (Concept) ของการวิจัยในชั้นเรียน การเขียนเค้าโครงการวิจัย และการเขียนรายงานการวิจัยนั้น สืบเนื่องจากที่ผู้วิจัย

ได้นำข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้เป็นแนวทางในการยกร่างหลักสูตรและได้มีการปรับปรุงพัฒนาหลายครั้ง จึงส่งผลให้ครูอาสาสมัครที่เข้าฝึกอบรมให้ความเห็นว่า คู่มือหลักสูตรฝึกอบรมช่วยให้เข้าใจได้ง่าย มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน ง่ายและสะดวกในการดำเนินการ ซึ่งเป็นไปตามหลักการของการพัฒนาหลักสูตรที่จะต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมายกร่างเป็นองค์ประกอบหลักของหลักสูตรทั้งในด้านการกำหนดจุดมุ่งหมาย การกำหนดเนื้อหา การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล

2. จากผลการสร้างและพัฒนาหลักสูตรได้องค์ประกอบสำคัญของหลักสูตรการวิจัยในชั้นเรียนคือ หลักการและเหตุผล, วัตถุประสงค์, โครงสร้างหลักสูตร, แนวการจัดกิจกรรมฝึกอบรม, สื่อการเรียน, การวัดและการประเมินผล และเกณฑ์การผ่านหลักสูตร ถือได้ว่าครบองค์ประกอบหลักของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญฑูรย์ ชุมแวงวาปี (2552) ที่ได้ข้อสรุปว่าองค์ประกอบหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ เป้าหมาย โครงสร้าง จุดประสงค์ เนื้อหากิจกรรม สื่อ การวัดและการประเมิน และสอดคล้องกับ สุภาวดี จันทร์ดิษฐ์ (2562) ที่ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนตามกรอบการวิจัย 5 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา 2) การกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา 3) การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม 4) การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ และ 5) การสรุปผลและรายงาน

3. จากผลกรณนำหลักสูตรไปใช้ฝึกอบรมกับศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น พบว่านักศึกษาทุกคนสามารถเรียนรู้และปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรได้ครบทุกหน่วย และสามารถเขียนโครงร่างการวิจัยได้เป็นอย่างดีรวมถึงการเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียน และนักศึกษามีความพึงพอใจในการใช้หลักสูตรอยู่ในระดับดี ทั้งนี้อาจจะเป็นเนื่องมาจากนักศึกษาเป็นผู้ที่ถูกคัดเลือกในโครงการครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งมีความสามารถ ความตั้งใจสูง จึงมีความตื่นตัวทางวิชาการอยู่ในระดับดีมาก ส่งผลให้การใช้หลักสูตรประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุภาวดี จันทร์ดิษฐ์ (2562) ที่พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้มากขึ้นหลังจากการพัฒนา มีความสนใจ กระตือรือร้นในการพัฒนาด้านการวิจัยในชั้นเรียนอยู่ในระดับมาก มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนตามกรอบขั้นตอนการวิจัยทั้ง 5 ขั้นตอน สามารถกำหนดประเด็นปัญหา กำหนดวิธีการ การออกแบบการวิจัยที่เน้นการพัฒนาแก้ปัญหาในชั้นเรียน ออกแบบนวัตกรรมและสร้างเครื่องมือได้เหมาะสมกับการวิจัย และสามารถเขียนเค้าโครงการวิจัย

บทที่ 5

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครู เพื่อพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

สรุป

1. ศึกษาสมรรถนะครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน ที่เน้นสร้างสมรรถนะนักศึกษาในการเป็นครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน

ผลการศึกษาสมรรถนะครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จากการวิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการวิเคราะห์แบบสอบถาม วิสัยทัศน์ผู้เชี่ยวชาญและการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

- แนวทางในการพัฒนาสมรรถภาพครุศึกษานักวิจัยต้องอาศัยกระบวนการทำงานของครูในฐานะครุศึกษานักวิจัย ที่ใช้การวิจัยเป็นพื้นฐานสำคัญของการสอน คือ สามารถนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนในขณะที่มีการเรียนการสอนเกิดขึ้น มีบทบาทในการแสวงหาความรู้จากการปฏิบัติการสอน เลือกใช้กระบวนการวิจัยเป็นเครื่องมือจัดการเรียนรู้ด้วยรูปแบบที่เหมาะสมกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เผชิญ สอดคล้องกับวิธีการปฏิบัติงานครู และเรียนรู้จากประสบการณ์ตนเอง โดยอาศัยหลักวิชาที่สำคัญคือ หลักวิชาการสอนและการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะช่วยสร้างกระบวนการแก่ครูในการบูรณาการการสอนและการวิจัยเข้าด้วยกัน เกิดเป็นความรู้ที่สะท้อนถึงความเข้าใจสิ่งที่เกิดขึ้นในชั้นเรียนได้ดีขึ้น

2. การพัฒนาหลักสูตรครุศึกษานักวิจัยในชั้นเรียน โดยอาศัยสาระสำคัญที่ได้จากการสังเคราะห์สมรรถนะครุศึกษานักวิจัย

ผลการสร้างเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียน ประกอบด้วยหัวข้อสำคัญ ๆ 7 หัวข้อ คือ

- 1) หลักการและเหตุผล
- 2) วัตถุประสงค์
- 3) โครงสร้างหลักสูตร
- 4) แนวการจัดกิจกรรมฝึกอบรม
- 5) สื่อการเรียน
- 6) การวัดและการประเมินผล
- 7) เกณฑ์การผ่านหลักสูตรฝึกอบรม

เนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ก. แนวคิดหลักของการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วย

- 1) ความสำคัญ
- 2) ความหมาย
- 3) จุดประสงค์
- 4) ลักษณะสำคัญ
- 5) ประเภท
- 6) ประโยชน์

ข. ขั้นตอนหรือกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหาการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวิธีการแก้ปัญหา/แนวทางแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย วิธีการแก้ปัญหา

ขั้นตอนที่ 4 การสรุปผลและเขียนรายงานการวิจัย

หน่วยการเรียนรู้ แบ่งเป็น ภาคทฤษฎี 18 ชั่วโมง และ ภาคปฏิบัติ ประมาณ 30-45 วัน

3. การทดลองใช้หลักสูตรครุศึกษาระดับชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. จากการสังเกตการทำกิจกรรมกลุ่มของผู้เข้ารับการฝึกอบรม โดยการศึกษาเอกสารจากการร่วมศึกษาวิเคราะห์ในกรณีตัวอย่างงานวิจัย พบว่ากลุ่มร่วมกิจกรรมกลุ่มเป็นอย่างดีและมีการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มกันอย่างเป็นกันเอง บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างเป็นกันเอง ผู้

เข้ารับการฝึกอบรมมีความกระตือรือร้นในการเรียนและร่วมแสดงความคิดเห็นในกลุ่มกันอย่างดียิ่ง และจากแบบสอบถาม พบว่าผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความเห็นว่าการวิจัยในชั้นเรียนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และให้ความเห็นว่าจะนำการวิจัยปฏิบัติการไปปฏิบัติในชั้นเรียนต่อไป

2. จากการตรวจผลงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคน พบว่าสามารถกำหนดและเลือกประเด็นปัญหาวิจัยของตนเองได้ มีเพียงผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนยังไม่ค่อยจะมีความมั่นใจในหัวข้อปัญหาวิจัยของตนเองเท่าที่ควร โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนให้ความเห็นว่าไม่มั่นใจว่าจะดำเนินการได้หรือไม่ ขั้นตอนการวิจัยจะเป็นอย่างไร และจะมีปัญหายุ่งยากในการปฏิบัติจริง ๆ หรือไม่ และมากน้อยเพียงใด

3. ผู้เข้ารับการฝึกอบรมทุกคนสามารถเขียนรายละเอียดในโครงร่างการวิจัยตามปัญหาการวิจัยที่ตนเองสนใจได้ แต่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมบางคนยังให้ความเห็นในเชิงของความไม่มั่นใจในความถูกต้อง และการดำเนินการที่ชัดเจนได้ และจากแบบสอบถาม พบว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความเห็นว่ามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเขียนโครงร่างการวิจัยในปัญหาการวิจัยในชั้นเรียนในระดับมาก โดยให้เหตุผลทำนองเดียวกันคือเนื้อหาชัดเจน มีขั้นตอนการปฏิบัติที่ชัดเจน ให้ความสะดวกในการเขียน และผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ให้คำชมด้วยว่า แบบฝึกปฏิบัติมีส่วนช่วยในการทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น และมีแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน

4. จากการตรวจสอบหัวข้อการวิจัยในชั้นเรียนของแต่ละคนที่นำเสนอ สรุปได้ว่าสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงทุกเรื่อง แต่ยังคงเพิ่มเติมในรายละเอียดอีก และการตอบแบบสอบถามหลังจากที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเสร็จสิ้นการนำเสนอแล้ว ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ามีประสบการณ์ในการเรียน ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมการเรียนอย่างเต็มที่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีส่วนร่วมกันอย่างทั่วถึง ผู้เข้ารับการฝึกอบรมส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่ามีความรู้ความเข้าใจ ได้ดีมากยิ่งขึ้นหลังจากที่ได้นำเสนอหน้าชั้นเรียนแล้ว อีกทั้งได้ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์เพื่อนำไปสู่การทำวิจัยในชั้นเรียนครั้งต่อไป

5. จากการช่วยเหลือดูแลให้คำแนะนำปรึกษาอย่างใกล้ชิด รวมทั้งการกำกับผลติดตามผล หลังจากการนำเสนอโครงร่างการวิจัยแล้ว ประมาณ 1-2 เดือน ผลปรากฏว่านักศึกษาสามารถดำเนินการวิจัยและเขียนรายงานการวิจัยในชั้นเรียนได้ผ่านเกณฑ์หลักสูตรฝึกอบรมได้ครบทุกคน

4. การประเมินหลักสูตรครุศึกษาระดับมัธยมศึกษาในชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการประเมินกิจกรรม

ผู้เข้ารับการฝึกอบรมให้ความคิดเห็นตรงกันทั้ง 30 คนในคำถามทั้ง 5 ข้อว่าได้แจ้งวัตถุประสงค์ก่อนฝึกอบรม เนื้อหาตรงตามวัตถุประสงค์การฝึกอบรม กิจกรรมตรงตามเนื้อหา แบบฝึกปฏิบัติตรงตามเนื้อหา และมีเอกสารประกอบการฝึกอบรมตรงตามบทเรียน

2. ผลการประเมินความพึงพอใจ

ระดับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่ผู้เข้าอบรมมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ ความเหมาะสมของแบบฝึกปฏิบัติ ค่าเฉลี่ย 4.73 รองลงมา คือ ความเหมาะสมของเวลาในการฝึกอบรมค่าเฉลี่ย 4.60 และความสามารถในการอธิบาย ค่าเฉลี่ย 4.57 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยมีข้อเสนอ ดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับนำผลการวิจัยไปใช้

1. ข้อเสนอแนะได้หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารหรือสถานศึกษาใด ๆ สามารถนำไปฝึกอบรมการทำวิจัยในชั้นเรียนกับครูผู้สนใจ หรือจัดทำเป็นหลักสูตรรายวิชาเพื่อการเรียนการสอนต่อไปได้

2. ในแนวทางการฝึกอบรมควรรวบรวมเอกสารหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนและเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนควบคู่กัน เพื่อเสริมความรู้ด้านการวิจัยในชั้นเรียนให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3. ในการนำหลักสูตรการวิจัยไปใช้ควรทำความเข้าใจทั้งในส่วนของเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรให้เข้าใจอย่างทอ้งแท้ เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกันของทุกฝ่าย และเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ของหลักสูตรอย่างแท้จริงได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรจะจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนในระดับต่าง ๆ เช่น หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรฝึกอบรมการวิจัยในชั้นเรียนในระดับอุดมศึกษา เป็นต้น

2. ควรจะพัฒนาเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตรฝึกอบรมเรื่องการวิจัยในชั้นเรียนจากผลของการวิจัยนี้ ให้อยู่ในรูปของสื่อวีดีโอ หรือสื่อการฝึกอบรมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

บรรณานุกรม

- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2560). *วิธีการและเครื่องมือการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัตน์ะ บัวสนธ์. (2550). *ทิศทางและอาณาบริเวณการประเมิน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุ่งฤดี กล้าหาญ ดวงเดือน ศาสตรภัทร และสายสมร เฉลยภิตติ. (2559). การพัฒนารูปแบบการวัดและประเมินพฤติกรรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายของไทยในศตวรรษที่ 21. *วารสารพยาบาลทหารบก*, (17)2, 21-33.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2554). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สร้อยญา จันทร์ชูสกุล. (2561). แนวคิด หลักการ และยุทธวิธีการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, (24)1, 14-28.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักนายกรัฐมนตรี. 2560. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ปี 2560-2564. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2564 จาก www.nesdb.go.th/ewt_news.php?nid=6420.
- สุภาวดี จันทร์ดิษฐ์. (2562). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการ PLC โรงเรียนบ้านดงมัน อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุรัตน์ ขวัญบุญจันทร์ ชนม์ชกรณ์ วรอินทร์ และทิวต์ถ์ มณโฑติ. (2560). การพัฒนารูปแบบการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านจิตสาธารณะ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีการสรุปอ้างอิง. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร*, (19)1, 50-64
- สุเทพ อ่วมเจริญ. (2554). การพัฒนารูปแบบการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียนและการสอนของครูระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, (3)1, 24-37.

พเยาว์ โพธิ์อ่อน. (2559). การพัฒนารูปแบบการสอนอ่านเพื่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรม
ราชูปถัมภ์*, (11)3, 1-9.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. 2552. การวิจัยและการพัฒนา. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*. ปีที่ 1 ฉบับ
ที่ 2 : กรกฎาคม – ธันวาคม 2552.

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล (ภาษาไทย)	ดร. สุภาพร จันทร์คีรี
ชื่อ-นามสกุล (ภาษาอังกฤษ)	Miss Suphapon Chantarakeeree
ตำแหน่งปัจจุบัน	อาจารย์ประจำสาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา
หน่วยงานที่สังกัด	คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา 133 ถ.เทศบาล 3 ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา 95000 เบอร์โทรศัพท์ (073) 299626 โทรสาร (073) 299627
ที่อยู่	69 ถนนยี่มจินดา ตำบลสะเตง อำเภอเมือง จังหวัดยะลา 95000
โทรศัพท์	086-9646840
อีเมล	suphapon.c@yru.ac.th
ประวัติการศึกษา	
ปริญญาตรี	ปริญญาครุศาสตร์บัณฑิต (ค.บ.) สาขาคณิตศาสตร์ สถาบันราชภัฏยะลา
ปริญญาโท	ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาการวัดผล และวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี
ปริญญาเอก	ปริญญาการศึกษาดุขภูบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาการวิจัยและ- ประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ	การวัดและประเมินผลการศึกษา , การวิจัยทางการศึกษา

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

สุภาพร จันทศิริ. (2561). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัย**

ราชภัฏยะลา. ยะลา. คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ, ปราณิ หล้าบุญสะ, สุภาพร จันทศิริ. (2562). **สมรรถนะการวิจัยเชิงพื้นที่**

ตามทัศนะของอาจารย์นักวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (Area Based Research

Competencies of Yala Rajabhat University Lecturers' Perspective). ในการ

ประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติด้านอิสลามศึกษาและการศึกษา ประจำปีการศึกษา

2561 ครั้งที่ 2 ภายใต้โครงการพัฒนานักศึกษาด้านการวิจัยและเผยแพร่ผลงานวิชาการ

ระหว่างวันที่ 14-15 มีนาคม 2562 ณ ห้องประชุมเซอร์รา อาคารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ราชภัฏยะลา.

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นางสาวปราณี หล้าเบ็ญสะ

ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Miss Pranee Lumbensa

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำสาขาวิชาวัดและประเมินผลการศึกษา

หน่วยงานที่สังกัด คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
133 ถ.เทศบาล 3 ต.สะเตง อ.เมือง จ.ยะลา 95000
เบอร์โทรศัพท์ (073) 299626 โทรสาร (073) 299627

ที่อยู่ 1/2 หมู่ 5 ตำบลปุกุด อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

โทรศัพท์ 084-9675112

อีเมล vanda_now@hotmail.com

ประวัติการศึกษา
ปริญญาตรี ปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ) สาขาครุศาสตร์อิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
ปริญญาโท ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาการวัดผล
และวิจัยการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ การวัดและประเมินผลการศึกษา , การวิจัยทางการศึกษา

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ

หัวหน้าโครงการ
ปราณี หล้าเบ็ญสะ, มูหัมมัดตอลาล แกมะ และอิลัส อูมา และคณะ. (2555). การใช้แผนที่
ความคิดและการทดสอบย่อยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการวัดและ
ประเมินผลการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
ยะลา.

คณะผู้วิจัย
ศุภลักษณ์ สิ้นธนา และคณะ. (2555). การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษา
ท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีศึกษากิจการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา
(ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการ
ต่อเนื่องปีที่ 2). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศุภลักษณ์ สิ้นธนา และคณะ. (2556). การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษา
ท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา
(ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการ
ต่อเนื่องปีที่ 3). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศุภลักษณ์ สิ้นธนา และคณะ. (2557). การประเมินโครงการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ภาษา
ท้องถิ่นและภาษาไทยเป็นสื่อ : กรณีศึกษาการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาษา
(ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่ 4 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (โครงการ
ต่อเนื่องปีที่ 4). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหิดล.

บทความ

ปราณี หล้าเบ็ญสะ. (2557). การใช้แผนที่ความคิดและการทดสอบย่อยเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์
ทางการเรียนวิชาการวัดและประเมินผลการศึกษาของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ
ยะลา. ในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 5 “การวิจัยและพัฒนาเพื่อ
ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน” วันที่ 16 พฤษภาคม 2557 ณ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. สงขลา :
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ร่วมกับสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย สำนักงาน
คณะกรรมการอุดมศึกษา (สกอ.).

ปราณี หล้าเบ็ญสะและคณะ. (2015). การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคม
ศึกษาศาสตร์และวัฒนธรรมของ นักเรียนที่ได้รับการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย –
ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ปีการศึกษา 2556. ในการ
ประชุม The 3rd YRU National and International Conference on Islamic Education
and Education Development : Future and Challenges May 28 -29, 2015 at
Faculty of Education, Yala Rajabhat University, Thailand.

ปราณี หล้าเบ็ญสะ, ศุภลักษณ์ สิ้นธนา, พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ, สุภา วัชรสุขุม, ยะพา เจ๊ะนิ, พิมพ์
พรรณณ ลีลาภัทรพันธุ์, อานัส รุ่งวิทย์พันธ์, นิยามาล อาแย, อามีเนาะ ดีแม และ นิฮารังค์ โตะ
สุ. (2559). การประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2557 ที่ได้รับการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา
(ภาษาไทย – ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ในการ
ประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 5: 24-26 เมษายน
2559 “สร้างสรรค์งานวิจัย จากคลังปัญญาท้องถิ่นสู่สากล” ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

พิมพ์ปวีณ์ สุวรรณโณ, ศุภลักษณ์ สินธนา, ปราณี หล้าเบ็ญสะ, สุภา วัชรสุขุม, ยะพา เจ๊ะนิ, พิมพ์พรณ ลีลาภัทรพันธ์, อานัส รุ่งวิทย์พันธ์, นิยามาล อาแย, อามีเนาะ ดีแม และ นีฮารงค์ โต๊ะสุ .(2559).การศึกษาความสามารถในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนที่ได้รับการจัดการศึกษาแบบทวิภาษา (ภาษาไทย-ภาษามลายูถิ่น) ในโรงเรียนเขตพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่5: 24-26 เมษายน 2559 “สร้างสรรค์งานวิจัย จากคลังปัญญาท้องถิ่นสู่สากล” ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

มุหัมมัดสุหมี เสงยามา, ศุภลักษณ์ สินธนา, ปราณี หล้าเบ็ญสะ, พิชามณูช จันทุรส, อิบบรอเฮง อาลฮูเซ็น, ฌัชสกร คงชีวสกุล, สุนิศา ธรรมปัญญา และ ซอลีฮ๊ะ มอน่อง .(2559).การประเมินหลักสูตรสังกัดคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา ปีการศึกษา 2556. ในการประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่5: 24-26 เมษายน 2559 “สร้างสรรค์งานวิจัยจากคลังปัญญาท้องถิ่นสู่สากล” ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.

Yapar Cheni, Supa Watcharasukum, Suppaluk Sintana, Pranee Lumbensa, Pimonpun Leelapatarapun, Anas Rungwittayapun, Armeenoh Deemae and Niharong Tohsu. (2559). A Study of the Comparison of Learning Development in Reading Skills of Students from Grade 2 to 4 of Bilingual Education (Thai - Patani Malay) in the Four Southern Bordered Provinces of Thailand. In the 5th National and International Academic Conference under the theme of, Think Globally, Act Locally: Paradigms in Research Creativity' during 24-26 April 2016.ofYalaRajabhat University.